

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

60. aastakäik

17. august 2017

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Regioonide komitee

Täiskogu 122. istungjärk 22.–23. märtsil 2017

2017/C 272/01	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Euroopa Regioonide Komitee prioriteetid seoses Euroopa Komisjoni 2018. aasta tööprogrammiga“	1
2017/C 272/02	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Õigusriigi põhimõte ELis kohalikust ja piirkondlikust vaatepunktist“	8
2017/C 272/03	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise kavatsuse mõju kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele“	11

ARVAMUSED

Regioonide komitee

Täiskogu 122. istungjärk 22.–23. märtsil 2017

2017/C 272/04	Euroopa Regioonide Komitee arvamus „ELi jätkusuutliku toidupoliitika suunas, millega luuakse töökohti ja majanduskasvu Euroopa linnades ja piirkondades“	14
2017/C 272/05	Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Tervishoiusüsteemide integratsioon, koostöö ja tulemuslikkus“	19
2017/C 272/06	Euroopa Regioonide Komitee omaalgatuslik arvamus „Aruka spetsialiseerumise strateegiad (RIS3): mõju piirkondadele ja piirkondadevahelisele koostööle“	25

2017/C 272/07	Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Tegevuskava Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku 2015–2030 jaoks. Katastroofiohupõhine lähenemisviis kogu ELi poliitikale“	32
---------------	--	----

III *Ettevalmistavad aktid*

REGIOONIDE KOMITEE

Täiskogu 122. istungjärk 22.–23. märtsil 2017

2017/C 272/08	Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Õigusaktide ettepanekud uue jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse ning maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori kohta“	36
---------------	--	----

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 122. ISTUNGJÄRK 22.–23. MÄRTSIL 2017

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Euroopa Regioonide Komitee prioriteetid seoses Euroopa Komisjoni 2018. aasta tööprogrammiga“

(2017/C 272/01)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

võttes arvesse

- komitee 4. juuni 2015. aasta resolutsiooni komitee prioriteetide kohta aastatel 2015–2020 ja 8. detsembri 2016. aasta resolutsiooni Euroopa Komisjoni 2017. aasta tööprogrammi kohta;
- 2012. aasta veebruaris Euroopa Komisjoniga allkirjastatud koostööprotokoll;

1. rõhutab, et me vajame Euroopa Liitu, mis oleks suuteline taastama kodanike usalduse Euroopa projekti vastu – st Euroopa Liitu, mis on rohkem alt üles suunatud ja keskendub enam sellele, et anda proportsionaalseid, tõhusaid ja kiireid vastuseid suurtele ühiste väljakutsetele, millega linnad, piirkonnad ja riigid üksinda toime ei tule;
2. kohustub panustama protsessi „Mõttevahetus Euroopa teemal“, muu hulgas komitee arvamuse kaudu, mis põhineb Euroopa tulevikku käsitleval valgel raamatul, ning korraldades kohalikes kogukondades kodanike dialooge, et arutleda nendes kogukondades Euroopa tasandil huvi pakkuvate teemade üle;
3. jälgib Ühendkuningriigi Euroopa Liidust lahkumise otsusega seonduvat protsessi, rõhutades ülejäänud 27 liikmesriigis kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi puudutavaid konkreetseid küsimusi ning käsitledes kohalikust ja piirkondlikust vaatepunktist teemasid, mis on seotud ELi ja Ühendkuningriigi kohaliku ja piirkondliku valitsustasandi tulevaste suhetega, k. a riigi detsentraliseeritud osades;

Töökohad, majanduskasv, investeeringud ja ühtekuuluvuspoliitika

4. rõhutab, et pakiliselt on vaja ELi pikaajalist strateegiat, mis oleks järg strateegiale „Euroopa 2020“ ja mille eesmärk on tagada arukas, jätkusuutlik, kaasav, paindlik ja konkurentsivõimeline majanduskasv ning mis annaks suuna Euroopa poolaastale, ELi mitmeaastasele finantsraamistikule ja ELi poliitikameetetele;
5. juhib lisaks tähelepanu vajadusele võtta arvesse kestliku arengu eesmäärke, mis seati ÜRO vastu võetud ja komisjoni heaks kiidetud 2030. aastani kavandatud tegevuskavas, ning kutsub sellega seoses üles vaatama läbi mitmeaastase finantsraamistiku, et täiendada strateegiat „Euroopa 2020“ 2030. aastani kavandatud tegevuskava strateegia alusel, vaadates uusi kestliku arengu eesmäärke silmas pidades läbi peamised suunised;

6. tuletab Euroopa Komisjonile meelde vajadust Euroopa demograafiastrateegia järele, mis annaks laiaulatusliku, kooskõlastatud ja tervikliku vastuse demograafilistele muutustele. Sellel strateegial peavad lisaks olema piisavad rahalised vahendid, et astuda vastu tulevikus ees ootavatele probleemidele;

7. ootab, et 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekus, mille komisjon peab esitama enne 2017. aasta lõppu, tagatakse ELi pikaajaliste kulutuste prognoositavus, esitatakse ELi omavahendite reformimise ettepanek, tagatakse ELi eelarve ühtsus, pakutakse välja meetmed täiendavaks lihtsustamiseks ning seatakse kestuseks 5+5 aastat koos ulatusliku kohustusliku vahetamise järel esimest viit aastat;

8. on kindlalt vastu EL 27 jaoks aastaks 2025 kavandatud mis tahes stsenaariumile valges raamatus Euroopa tuleviku kohta esitatud kujul, mis vähendaks ELi jõupingutusi ühtekuuluvuspoliitika osas. Komitee kutsub seevastu komisjoni üles esitama laiaulatusliku seadusandliku ettepaneku jõulise ja tõhusa ühtekuuluvuspoliitika väljatöötamiseks pärast aastat 2020 ning tuletab meelde juba varem rõhutatud vajadust lisada 7. ühtekuuluvusaruandesse uus peatükk territoriaalse ühtekuuluvuse rakendamise hindamiseks. Seadusandlik ettepanek peaks põhinema subsidiaarsuse, partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõttel, kajastama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vajadusi ja võimalusi ning lihtsustamismenetluse tulemusi, tuginema ühtsele eeskirjade kogumile ja võtma arvesse ulatuslikke konsultatsioone kõigi asjaomaste sidusrühmadega. Komitee kutsub komisjoni üles analüüsima põhjalikult õigusakti ettepaneku territoriaalset mõju ja väljendab valmisolekut teha komisjoniga koostööd selles küsimuses. Komitee kutsub üles lisama 2020. aasta järgset ühtekuuluvuspoliitikat käsitlevatesse ettepanekutesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide haldusmenetluste ühtlustamise, et piirkonnad saaksid tegutseda korraldusastutustena Euroopa Komisjoni suhtes;

9. kutsub komisjoni üles järjepidevalt kontrollima ja jälgima Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi lisaväärtust ja selle mõju ühtekuuluvuse aspektist ning esitama võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajaid (KPI) ja järelevalve põhinäitajaid (KMI) hõlmava aruandluse toetusesaajate ja piirkondade kaupa NUTS II tasandil ning avaldama kõnealused näitajad. Hädasti on vaja täiendavat selgust kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks ning suuniseid selle kohta, kuidas kombineerida Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi teiste ELi skeemidega, nagu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, ning eelkõige stiimuleid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suuremaks kaasamiseks asjaomase fondi haldamisse, iseäranis piirkondlike või piirkondadevaheliste finantsplatvormide loomiseks, muu hulgas koostöös ühtekuuluvuspoliitika meetmetega. Komitee on siiski põhimõtteliselt vastu ühtekuuluvuspoliitika ressursside ülekandmisele keskselt hallatud programmidesse;

10. kutsub komisjoni üles esitama täiustatud ettepaneku 2020. aasta järgse Euroopa ühendamise rahastu kohta, milles julgustatakse algatusi üldvõrgu rajamiseks ja üleeuroopaliste transpordivõrkude (TEN-T) ühendamiseks piirialadel, parandatakse ühendusi äärepoolsete piirkondadega ning keskendutakse nn puuduvatele piiriülestele ühendustele. Komitee nõuab, et meremagistraalid tagaksid ka ühendused kaugemate piirkondadega, eelkõige saarte ja piirkonnakeskuste vahel. Komitee rõhutab vajadust luua sünergia Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, Euroopa ühendamise rahastu ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahaliste vahendite vahel, et tagada kõigi saadaolevate ELi rahastamisvahendite parim võimalik kasutus;

11. kordab oma nõudmist lisada komisjoni 2018. aasta tööprogrammi 2050. aasta territoriaalse visiooni väljatöötamine. Komitee rõhutab uue territoriaalse visiooni vajadust, kuna 1999. aasta Euroopa ruumilise arengu perspektiivi kokkulepet on vaja ajakohastada;

12. rõhutab vajadust jälgida ELi linnade tegevuskava rakendamist, et süstematiseerida temaatiliste partnerluste tulemusi, määratleda parema valitsemise aspektid ja teha võimalikuks nende ülekandmine tulevastes seadusandlikesse ettepanekutesse 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohta. Seda lähenemisviisi tuleks kasutada tulevase, 2020. aasta järgse ühtekuuluvuspoliitika ja strateegiale „Euroopa 2020“ järgneva strateegia ettevalmistuses;

13. ootab selles kontekstis konkreetseid järelemeetmeid elamumajandust käsitlevale linnade temaatilisele partnerlusele. Järelemeetmed võiksid olla Euroopa elamumajanduse tegevuskava vormis, mis koordineeriks elamumajanduse küsimusi, mida seni on käsitletud vaid horisontaalsel viisil valdkondlike poliitikate kaudu, näiteks linnade tegevuskava, kestlik areng, ühtekuuluvuspoliitika, konkurentsipoliitika või sotsiaalsed algatused, nagu Euroopa sotsiaalõiguste samm;

14. ootab, et komisjon esitab enne 2017. aasta lõppu oma ettepanekud järgmiseks teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiks, mis peaks tuginema programmile „Horisont 2020“ ja säilitama strateegilise seisukoha Euroopa tuleviku puudutavates küsimustes, mis ei vaja lühiajalisi eelarvelahendusi, ning looma innovatsioonilõhe ületamiseks ning praegusi ühiskondlikke väljakutseid silmas pidades tasakaalu tippsaavutuste ja ühtekuuluvuse vahel;

15. juhib tähelepanu teadmiste vahetamise platvormi loodud mudelile, et levitada avaliku sektori vahenditest rahastatud teadusuuringute tulemusi ja suurendada nende mõju;
16. kordab vajadust luua informaalne ja mitteformaalne õppe tunnustamise ühtne raamistik, et lihtsustada asjaomaste riiklike menetluste koostamist;
17. soovib panustada Euroopa kultuuripärandi aasta 2018 edukasse elluviimisse, sidudes selle kohalike ja piirkondlike kultuuri- ja turismistrateegiatega;
18. kutsub komisjoni üles pakkuma välja konkreetseid meetmeid, et kaotada investeerimistakistused ja ületada investeerimislõhe. Komitee toonitab eelkõige, et avaliku sektori investeeringuid – millest üle poole teevad linnad ja piirkonnad – on endiselt liiga vähe, mis osalt tuleneb eelarve reguleerimise mehhanismidega ELi ja riigi tasandil kehtestatud piirangutest. Komitee ärgitab komisjoni võtma meetmeid, mille abil muudetakstabiilsuse ja kasvu pakt kasvusõbralikumaks ja enam pikaajalisi ja strateegilisi investeeringuid soosivaks, alustades piirkondliku/riikliku kaasrahastamise väljajätmisest stabiilsuse ja kasvu pakti kohastest arvutustest, et viia see järjekindlalt vastavusse struktuurifondide vahendite kehtivate analoogsete eeskirjadega, arvestades, et neil on ühine eesmärk. Komitee kordab samuti komisjonile esitatud üleskutset hinnata ESA 2010 eeskirjade mõju kohalike ja piirkondlike omavalitsuste investeerimisvõimele ning selgitada avaliku ja erasektori partnerluste käsitlemist Eurostati eeskirjade raames;
19. kordab kooskõlas Corki deklaratsiooni versiooniga 2.0 üleskutset koostada ELi maapiirkondade tegevuskava käsitlev valge raamat, mis toimiks 2020. aasta järgse maaelu arengu poliitika lähtepunktina, ja kutsub üles võtma praktilisi meetmeid, et hinnata ELi poliitikavaldkondade kooskõla maapiirkondade huvidega, ning tunnustama maapiirkondi arengu- ja innovatsioonikesksustena, mis aitavad saavutada territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärki;
20. nõuab, et 2020. aasta järgne uuendatud ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) aitaks taaselavdada majanduskasvu ja töökohtade loomist maapiirkondades ning säilitada toidu kõrget kvaliteeti, ohutust ja toiduga kindlustatust Euroopas, oleks rohkem kooskõlas kestliku arengu eesmärkidega ning käsitleks lõhet maa- ja linnapiirkondade vahel. Komitee rõhutab sellega seoses ÜPP lihtsustamise olulisust, suurendades selle juhtimise paindlikkust, vähendades tootjatel lasuvat koormat, keskendudes poliitikas rohkem innovatsioonile ja konkurentsivõimele ning andes sihipäraselt toetust noortele põllumajandustootjatele. Komitee nõuab, et jätkataks ÜPP raames diferentseeritud käsitlusviisi kasutamist äärepoolseimate piirkondade puhul, mis võimaldab vajalike erimeetmete rakendamist põllumajandustegevuse arendamiseks kõnealustel territooriumidel;
21. ootab, et komisjon toetab liikmesriike ning nende kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi nende jõupingutustes ajakohastada tervishoiusüsteemide ülesehitust ja teenuste pakkumist ning innustab Euroopa koostööd selles valdkonnas, muu hulgas Erasmuse-taolise programmi loomise kaudu tervishoiuspetsialistidele;
22. kutsub komisjoni üles kohaldama oma fondides ja poliitikavaldkondades läbivalt katastroofidele vastupanuvõime põhimõtet, nii et Euroopa majanduse vastupanuvõimeline ja jätkusuutlik areng ohtu ei satuks;
23. kutsub üles looma jätkusuutliku ELi toidupoliitika, milles käsitletakse toidu kvaliteeti, toiduainete tootmist, põllumajandust, kalandust, maaelu arengut, keskkonda, tervishoidu, toitumist, tööhõivet ja tarbijakaitsepoliitikat kõikehõlmaval viisil, edendades säästvamaid tootmis- ja tarbimisharjumusi;
24. kutsub Euroopa Komisjoni üles vaatama läbi 2010. aasta turismistrateegia ja looma ELi integreeritud turismipoliitika koos mitmeaastase tööprogrammiga ning tagama 2020. aasta järel Euroopa turismiprojektide rahastamiseks eraldi eelarverea. Komitee kordab selles kontekstis oma kavatsust luua institutsioonidevaheline turismi kontaktrühm, et muu hulgas toetada piirkondlike turismi investeerimise platvormide loomist, mis aitavad turismi sihtkohtadel ja neis tegutsevatel VKEdel pääseda ligi rahastamisvahenditele oma projektide ja tegevuste tarbeks;
25. innustab komisjoni järgima kaugeleulatuvat tegevuskava sinise majanduse ja ookeanide säästva majandamise valdkonnas ning muutma Malta eesistumise ajal vastuvõetava deklaratsiooni poliitilisteks suunisteks. Komitee kordab, kui oluline on tagada rahastamise kättesaadavus kujunemisjärgus meretööstustele, kellel on potentsiaali luua uusi töökohti ja majanduskasvu kogu Euroopas. Selles kontekstis tuletab komitee komisjonile meelde komitee üleskutset luua teadmis- ja innovaatiikakogukond, mis julgustaks ideede vahendamist mereuuringute valdkonnast erasektorile;

26. toetab üleskutset luua uus ELi alkoholistrateegia, mis peaks hõlmama selliseid valdkondi nagu tarbijate teavitamine, turundus ja liiklusohutus. Komitee märgib samuti, et oluline on laiendada ühiseid tegevuskavu ja/või luua uus, lapsi ja noori puudutav tegevuskava;

Sidemete uuendamine noorte eurooplastega

27. toetab noortegarantii jätkuvat rakendamist ja tõhustamist ning Euroopa solidaarsuskorpuse loomist ning rõhutab mõlema algatuse territoriaalse mõõtme olulisust. Komitee toonitab, et oluline on kaasata erasektor nii selliste skeemide väljatöötamise kui ka nende rahastamise, et aidata viia noorte oskused paremini kooskõlla tööturu vajadustega;

28. innustab komisjoni tõhustama oma kommunikatsioonivahendeid noorte kodanikega suhtlemisel ning ühtlustama need teiste institutsioonide kasutatavate vahenditega. Komitee rõhutab, et oluline on kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused 2018. aasta järgse Euroopa noortestrategie kavandatud läbivaatamise;

Majandus- ja rahaliit

29. rõhutab vajadust suurendada majanduse juhtimise ja koordineerimise tulemuslikkust, omaksvõttu ja legitiimsust ELis. Komitee kutsub komisjoni üles tegema Euroopa Parlamendi ja nõukoguga koostööd komitee ettepaneku alusel käitumisjuhendi väljatöötamisel kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamiseks Euroopa poolaastasse;

30. innustab komisjoni kaasama komiteed struktureeritud viisil ELi tulevikku käsitleva valge raamatu nende osade järelkäsitlusse, mis on seotud majandus- ja rahaliidu edasise integreerimisega;

31. kordab oma üleskutset tugevdada ELi ja majandus- ja rahaliidu sotsiaalset mõõdet. Komitee ootab, et Euroopa sotsiaalõiguste sammast käsitlev seadusandlik ettepanek võimaldaks käsitleda töötajate õigusi ja tööjõu liikuvust muutuvatel tööturul, järgides seejuures subsidiaarsuse põhimõtet. Kõnealune ettepanek ei tohiks piirduda üksnes olemasolevat seadustikku täiendava pehme õigusega, vaid peaks sisaldama sama jõulisi meetmeid kui majandus- ja rahaliiduga seoses võetud meetmed, sest see aitaks tugevdada kodanike arusaama sotsiaalsest EList, mis on võimeline lahendama nende probleeme;

Ühtse turu strateegia, VKEd, konkurents, tööstus ja digitaalne ühtne turg

32. pooldab riigiabi eeskirjade edasist lihtsustamist eelkõige ühist majandushuvi pakkuvate teenuste osas asjaomase otsuse ja raamistiku (nn Almunia pakett) põhjaliku läbivaatamise kaudu. Samuti kutsub komitee üles laiendama üldise grupierandi määruse kohaldamisala, iseäranis mis puudutab VKEde juurdepääsu rahastamisele ning nii mikroettevõtjate kui ka idufirmade toetamist;

33. kutsub üles põhjalikult hindama riigihanke valdkonna õigusaktide, sh õiguskaitsevahendite direktiivi rakendamist, mis võib kaasa tuua kohandused ja lihtsustused, et vastata väiksemate kohalike ja piirkondlike üksuste vajadustele ilma õiguskindlust ohustamata;

34. kordab oma üleskutset muuta ja tugevdada Euroopa väikeettevõtlusalgatust „Small Business Act“. Komitee kordab omaenda kohustust edendada väikeettevõtlusalgatuse rakendamist Euroopa ettevõtluspiirkonna süsteemi, samuti idu- ja kasvufirmade algatuse kaudu. Komitee kutsub selles kontekstis üles vähendama halduskoormust ja rakendama arukat reguleerimist;

35. kohustub tegema komisjoniga koostööd vastloodud lairibaühenduse platvormi raames, et jälgida kiirema ja parema kiire lairibaühenduse kasutuselevõttu kõigis Euroopa piirkondades ning eelkõige maapiirkondades ja hõredalt asustatud piirkondades, ning määratleda varakult täiendavad meetmed, mis on vajalikud digitaalse lõhe kõrvaldamiseks ning äärepoolseimates piirkondades lairibavõrkudele juurdepääsu rajamisel tekkivate lisakulude kompenseerimiseks;

36. palub komisjonil selgitada teenuste direktiivi kohaldamisala jagamismajanduses/ühistarbimises. Samuti ootab komitee komisjoni ettepanekuid tööjõu õiguste kindlustamise kohta uutes, jagamismajandusele/ühistarbimisele tüüpilistes tööhõivevormides. Komitee ootab, et komisjon toetab linnade jagamismajandusfoorumi loomist, milles komitee oleks üks peamisi sidusrühmi;

ELi kaubanduspoliitika

37. kutsus komisjoni üles tagama, et läbirääkimistel uute kaubanduslepingute üle võetaks arvesse ELi kaubanduspoliitika kohalikku ja piirkondlikku mõõdet, ning nõuab pidevat juurdepääsu olulistele läbirääkimisdokumentidele lugemissaalimenetluse kaudu, mis võeti kasutusele Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse (TTIP) läbirääkimiste kontekstis;

Energialiit, kliimamuutuste poliitika ja keskkond

38. kutsus komisjoni üles toetama komitee üleskutset kohaliku ja piirkondliku valitsustasandi rolli järkjärguliseks institutsionaliseerimiseks ülemaailmses kliimaalases juhtimises ametlike lepingute sõlmimise kaudu ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) sekretariaadiga;

39. kutsus komisjoni üles võtma arvesse territoriaalseid tagajärgi ja mõju, mis ELi kaubanduspoliitika rakendamisel võib olla piirkondades ja kohalikes omavalitsustes nii tööhõive kui ka keskkonna aspektist, ning seepärast soovib olla tihedamalt kaasatud tulevase kaubanduspoliitika väljatöötamisse;

40. kutsus komisjoni üles tagama kooskõla kõige viimaste ja eelseisvate kliima- ja energiapoliitika ettepanekute, Pariisi kliimakokkuleppe ning energiatõhususe ja taastuvate energiaallikate edendamise vahel. Komitee on seisukohal, et suuremat rõhku tuleks panna algatustele või kampaaniatele, mis tuginevad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamisele ja mis aitavad märkimisväärselt kaasa kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide saavutamisele;

41. kordab, et kliimamuutustega kohanemine tuleks integreerida olemasolevatesse poliitikameetmetesse ja rahastamisvahenditesse, ning kutsus komisjoni üles pakkuma piirkondadele ja linnadele asjakohaseid kaasaraakimisvõimalusi ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia läbivaatamise valguses. Komitee kordab oma pühendumust teha koostööd Euroopa Komisjoniga kohalikult ja piirkondlikult kindlaks määratud panuste kontseptsiooni edasiarendamiseks, et innustada kohaliku ja piirkondliku tasandi meetmeid kliimamuutuste vastu võitlemisel;

42. pidades silmas energialiidu juhtimist käsitleva määruse ettepanekut, kutsus Euroopa Komisjoni üles julgustama liikmesriike institutsionaliseerima dialoogi kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste vahel nende riiklike kliima- ja energiakavade koostamisel;

43. ootab huviga tihedat koostööd keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamisel, muu hulgas keskkonnavalase koostöö tehnilise ühisplatvormi raames, ning kutsus üles suurendama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste osalemist eelseisvates dialoogides komisjoni ja liikmesriikide vahel. Komitee soovib – muu hulgas perspektiivarvamuse vormis – anda oma panuse olulisimate keskkonnavalaste direktiivide toimivuskontrollidesse ja läbivaatamistesse, mille komisjon käivitab 2018. aastal;

44. on võtnud kohustuse osaleda aktiivselt ELi looduslaste direktiivide tõhusamat rakendamist käsitleva tegevuskava edendamisel. Komitee kutsus komisjoni üles viima õigeaegselt ellu tegevuskava ja ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegias aastani 2020 sisalduvad kauaoodatud meetmed ning esitama 2018. aastal ettepaneku roheline taristu üleeuroopalise võrgu (TEN-G) õigusliku ja rahalise raamistiku kohta;

45. kutsus ringmajanduse paketi rakendamise kontekstis üles seadma jäätmetekke vältimise ja jäätmete ringlussevõtu eesmärgid lisaks tahketele olmejäätmetele ka kaubandus- ja tööstusjäätmete osas;

46. kutsus Euroopa Komisjoni üles valima joogivee direktiivi, asulareovee direktiivi ning vee korduskasutamist käsitleva seadusandliku ettepaneku läbivaatamisel paindliku ja diferentseeritud lähenemisviisi, mis lähtub ettevaatus- ja „saastaja maksab“ põhimõttest;

47. hoiatab komisjoni, et linnapeade pakti üleilmastamine ei tohi viia tähelepanu kohaliku ja piirkondliku tasandi võtmetähtsusega osalemiselt ja vajaduselt töötada välja pakti eesmärgid ja meetodika nii ELi sees kui ka sellest väljaspool. Seepärast ärgitab komitee komisjoni võtma vajalikke meetmeid, et tagada eri suurusega erinevate riigi tasandist madalama tasandi struktuuride esindatus linnapeade pakti struktuurides ning säilitada partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtte. Komitee loodab täita aktiivset osa ülemaailmse kliima- ja energiaalase linnapeade pakti (GCoM) asutajatekogus;

48. rõhutab, et vajalik on tihed partnerlus ja koostöö komitee linnapeade pakti saadikute rühma ja Euroopa linnapeade pakti poliitilise nõuandekogu vahel;

Õigus, julgeolek, põhiõigused ja ränne

49. toetab Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta raportit soovitud komisjonile ühtse ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta, mis hõlmab olemasolevaid instrumente, ning nõuab, et see oleks kohaldatav kõigil valitsustasanditel;
50. toetab kindlalt ELi tasandi jõupingutusi Euroopa ühise varjupaigasüsteemi laiaulatuslikuks ja tulemuslikuks reformimiseks ning rõhutab, et varjupaigaküsimustes ja varjupaigataotlejate integreerimisel tuleb järgida terviklikku lähenemisviisi, millega edendatakse jätkusuutlikke meetmeid ja millesse on kaasatud ELi institutsioonid, liikmesriigid ning nende kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ja mis põhineb solidaarsuse ja vastastikkuse põhimõttel;
51. kutsub komisjoni üles võtma seadusandlikke meetmeid, et luua inimestele täiendavad seaduslikud kanalid ELi saabumiseks, olgu nad siis rahvusvahelise kaitse, humanitaarabi, töö, hariduse, teadus- või investeerimisvõimaluste otsinguil. Seaduslik ränne on 2015. aasta ELi rände tegevuskava kohaselt üks rände juhtimise neljast sambast ning sellised meetmed aitaksid lahendada mitte ainult pikaajalisi majanduslikke, sotsiaalseid ja demograafilisi probleeme ja käsitleda tööjõu nappust ELis, vaid on ka oluline element võitluses inimkaubanduse vastu;
52. kutsub komisjoni üles veelgi lihtsustama ja kiirendama rahastamismenetlusi ning tagama linnadele ja piirkondadele otsese juurdepääsu rahastamisvahenditele, mis on ette nähtud humanitaarkriiside lahendamiseks ning kolmandate riikide kodanike integreerimiseks;
53. kutsub komisjoni üles edendama parimate tavade levitamist, mida komitee on esile tõstnud tagasipöörduvate võitlejate deradikaliseerumise ning uue radikaliseerumise ennetamise valdkonnas;
54. rõhutab, et Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi programme peaksid peaasjalikult ellu viima kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning et selleks tuleks tõhustada koostööd riiklike korraldusasutustega;
55. julgustab komisjoni suurendama ka edaspidi rahastamist ELi Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfondist ja tõhustama operatiivkoostööd Põhja-Aafrika partneritega rände haldamise valdkonnas;

Stabiilsus ja koostöö väljaspool Euroopa Liitu

56. rõhutab konkreetset panust, mille komitee annab oma kandidaat- ja potentsiaalsete kandidaatriikidega moodustatud ühiste nõuandekomiteede ja töörühmade kaudu komisjoni laienemispoliitika eesmärgi saavutamisse, milleks on stabiilsuse ja heaolu suurendamine. Komitee kutsub komisjoni üles jätkama iga-aastase laienemispäeva ühist korraldamist koos Euroopa Regioonide Komiteega;
57. kutsub Euroopa Komisjoni üles tegema edasisi samme rändavate saatjata alaealiste küsimuses, millega tegelemine kuulub tavaliselt piirkondade pädevusse, ning edendada liikmesriikides koormuse ja kohustuste solidaarset jaotust ELi, riikliku ja piirkondliku tasandi vahel. Seepärast ootab komitee kannatamatult uut üldstrateegiat, mis täiendab saatjata alaealisi käsitlevat tegevuskava (2010–2014), nii et võetakse arvesse kadunud ja saatjata laste olukorda;
58. kinnitab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli korruptsioonivastases võitluses ning demokraatia ja õigusriigi põhimõtte kindlustamisel ühiskonnas ning nõuab suuremat toetust detsentraliseerimise, suutlikkuse suurendamise ja kohaliku halduse reformidele naaberriikides;
59. kutsub komisjoni üles jätkama alt üles suunatud koostöö toetamist asjakohaste haldus- ja rahastamisvahenditega, korrates vajadust võtta kasutusele uued vahendid suutlikkuse suurendamiseks läbirääkija- ja Euroopa naabruspoliitika riikides, pidades silmas pakilist vajadust asendada varasem kohalike omavalitsuste programm;
60. innustab komisjoni tugevdama koostööd Euroopa ja Vahemere piirkonna kohalike ja piirkondlike omavalitsuste assamblee (ARLEM), idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konverentsi (CORLEAP) ning komitee Ukraina rakkerühmaga, iseäranis piirkondlike programmide ja uute algatuste rakendamisel;
61. tervitab komisjoni toetust Nicosia algatusele. Tegemist on suutlikkuse suurendamise projektiga, mille eesmärk on tõhustada Liibüa omavalitsusüksuste sotsiaalmajanduslikku olukorda kahepoolse koostöö kaudu Euroopa kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

62. kutsub komisjoni üles arendama jätkuvalt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kasvavat rolli arengukoostöö aktiivsete osalejate ja partneritena eelkõige Euroopa uue arengukonsensuse ettepaneku ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide ja ELi partnerluslepingu tuleviku kontekstis;

63. väljendab heameelt Aafrikale ja ELi naaberriikidele suunatud välisinvesteeringute paketi ettepaneku üle, mille eesmärk on koondada investeeringuid ning hoogustada töökohtade loomist partnerriikides, ja kutsub komisjoni üles kaasama kava väljatöötamisse ka komitee kui ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste arvamuse esindaja;

64. kordab oma üleskutset koostada täieulatuslik rahvusvaheliste kultuurisuhete ELi strateegia. Komitee rõhutab selles kontekstis lisaväärtust, mida annab kultuuridiplomaatia jätkuva arendamise esikohale seadmine, et muuta see ELi välispoliitika osaks;

Kodakondsus, valitsemistava ja parem õigusloome

65. ootab võimalust osaleda täielikult tulevastes aruteludes selle üle, kuidas parandada Euroopa Liidu demokraatlikku valitsemist ja tulemuslikkust. Nimetatud arutelud peaksid käivituma Euroopa tulevikku käsitleva valge raamatu koostamisega. Komitee meenutab vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused komitee kaudu mis tahes ametlikesse meetmetesse, mida võidakse kavandada ELi aluslepingute reformimiseks;

66. kordab taas, kui oluline on jätkata soolise võrdõiguslikkuse edendamist kõigis Euroopa Komisjoni poliitikavaldkondades;

67. tunneb heameelt komisjoni võetud kohustuse üle korraldada ELi-ülene teabe- ja teadlikkuse suurendamise kampaania ELi kodanikuõiguste teemal ning pakkuda välja algatus, mille eesmärk on aidata kodanikel hääletada ja osaleda kandidaadina 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimistel;

68. kordab oma üleskutset vaadata läbi Euroopa kodanikualgatuse kehtiv õigusraamistik, et muuta see kättesaadavamaks ja kasutajasõbralikumaks ning eelkõige parandada sätteid edukate kodanikualgatuste järelemeetmete kohta, et rakendada selle vahendi täit potentsiaali kodanike mobiliseerimiseks;

69. tuletab meelde, et paremat õigusloomet tuleb teostada mitmetasandilise valitsemise vaimus, ning rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste erilist rolli paljudes sektorites, mida ELi õigusaktid mõjutavad, samuti nende osatähtsust nende õigusaktide rakendaja ja ELi vahendite haldajana. Komitee rõhutab, et nende spetsiifilised tööülesanded loovad neile head võimalused anda hinnang kehtivatele õigusraamistikele ning tuvastada võimalikud muutmist vajavad valdkonnad;

70. kutsub komisjoni üles rakendama territoriaalse mõju hindamist standardmeetodina potentsiaalselt asümmeetrilise territoriaalse mõjuga õigusaktide mõjuhindamisel ning parema õigusloome laiemas tegevuskavas;

71. ootab üha tihenevat koostööd komisjoni ja Euroopa Parlamendiga subsidiaarsuse järelevalve küsimustes;

72. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile, ELi Nõukogu esistujariigile Maltale ja Euroopa Ülemkogu esistujale.

Brüssel, 22. märts 2017

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Õigusriigi põhimõtte ELis kohalikust ja piirkondlikust vaatepunktist“

(2017/C 272/02)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE (komitee),

- võttes arvesse komisjoni 11. märtsi 2014. aasta teatist „ELi uus õigusriigi tugevdamise raamistik“ (COM(2014) 158) ning ELi Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide 16. detsembri 2014. aasta järeldusi õigusriigi põhimõtte austamise tagamise kohta;
 - võttes arvesse komitee 12. veebruari 2015. aasta arvamust „Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mitmetasandilisel kaitsmisel Euroopa Liidus“;
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta;
 - võttes arvesse ELi lepingu artikli 4 lõiget 3 ja artiklit 5 subsidiaarsuse põhimõtte kohaldamise kohta;
1. väljendab muret, et viimastel aastatel Euroopa Liidus ja üle maailma aset leidnud mitmesugused arengusuundumused seavad ohtu õigusriigi põhimõtte, mis on demokraatia alustala;
 2. juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa Liit on rajatud ühiste põhiväärtustele, sealhulgas demokraatia ja õigusriigi põhimõtte austamine, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2, ELi põhiõiguste hartas ja Euroopa inimõiguste konventsioonis;
 3. ootab, et liikmesriigid täidavad oma kohustust austada neid väärtusi, kuna need on aluseks liikmesriikide, liikmesriikide ja ELi institutsioonide ning eelkõige kodanike ja kõigi valitsustasandite vastastikusele usaldusele;
 4. märgib samuti, et Euroopa Komisjon, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Kohus, Euroopa Inimõiguste Kohus ja Euroopa Nõukogu on erinevates etappides kinnitanud, et õigusriigi põhimõtte tähendab vähemalt selliste põhimõtete järgimist nagu seaduslikkus, läbipaistvus, aruandekohustuslikkus, võimude lahusus, demokraatlik ja pluralistlik protsess õigusaktide jõustamiseks, õiguskindlus, täidesaatva võimu omavoli keelamine, sõltumatud ja erapoletud kohtud, tulemuslik kohtulik kontroll, põhiõiguste austamine, võrdsus seaduse ees, väljendus- ja kogunemisvabadus;
 5. juhib siiski tähelepanu sellele, et olemasolevate vahenditega ei ole õnnestunud tagada nimetatud põhimõtete täielikku kohaldamist ja jõustamist;
 6. toonitab seepärast, et inimeste kogemused õigusriigi põhimõtte kohaldamisega kohalikul ja piirkondlikul tasandil on sama olulised kui nende kogemused selle kohaldamisega riigi ja Euroopa tasandil;
 7. märgib, et ELis on ligi sada tuhat kohalikku ja piirkondlikku omavalitsust, kellel lasub suur osa vastutusest põhiõiguste ja -vabaduste rakendamise eest kõigis inimestega seotud tegemistes kogu nende mitmekesisuses;
 8. leiab, et tulemusliku õigusriigi mehhanismi loomine ELis on olulisem kui kunagi varem: Euroopa muutuva julgeolekukeskkonna ja ühe liikmesriigi lahkumise taustal peab EL muutuma ühtsemaks, tuginedes ühisele arusaamale, et Euroopa solidaarsus ei ole ühesuunaline protsess. Kõik ELi liikmesriigid ja kõik valitsustasandid peaksid täitma oma vastastikuseid kohustusi ja kaitsma Euroopa projekti kui väärtustel põhinevat ühendust kasvava üleeuroopalise liikumise eest, mis seab kahtluse alla Euroopa põhiväärtused;
 9. rõhutab, et õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste tagamiseks on väga oluline aktiivsete, sõltumatute ja pluralistlike kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonide osalemine demokraatlikes protsessides ning riiklike institutsioonide ja riigivõimu kontrolli- ja tasakaalusüsteemi nõuetekohase toimimise järelevalves;

10. toonitab, et kuigi 2014. aasta raamistikul põhinevad õigusriigi soovitusel on endiselt jõus, ei ole raamistik seni andnud konkreetseid tulemusi. Eriti kahetsusväärne on asjaolu, et õigusriigi raamistikus on antud juhtnööre nn konstruktiivseks dialoogiks komisjoni ja asjaomase liikmesriigi vahel, kuid sellesse ei kaasata võimalikult varajases etapis eri valitsemistasandeid, sealhulgas kohalikku ja piirkondlikku tasandit, ega kodanikuühiskonda. Olukord on veelgi kahetsusväärsem seetõttu, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid peaksid alati täpsustama, et kuigi menetlus asjaomase liikmesriigi valitsusega kestab, ei soovita riiki teistest eraldada ning ollakse jätkuvalt valmis suhtlema asjaomase riigi ühiskonnaga;

11. toetab seepärast Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni, mis sisaldab soovitusi komisjonile demokraatiat, õigusriiki ja põhiõigusi käsitleva ja olemasolevaid vahendeid hõlmava ühtse ELi mehhanismi loomise kohta, ning nõuab, et mehhanism oleks kohaldatav kõigil valitsustasanditel;

12. rõhutab, et selline mehhanism peaks olema objektiivne, põhinema tõendusmaterjalil ja faktidel, õiglasel hindamisel ja kõigi liikmesriikide võrdse kohtlemise põhimõttel ning olema kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega;

13. ootab, et ühelt poolt kaasatakse mehhanismiga kohalikud omavalitsused täiel määral komisjoni ja liikmesriikide vahelisse dialoogi ning teiselt poolt antakse neile võimalus pöörduda otse komisjoni poole, kui nad tuvastavad ohu õigusriigi põhimõttele;

14. juhib tähelepanu asjaolule, et tulenevalt Euroopa Liidu lepingu artiklist 2 peavad uued liikmesriigid pärast Euroopa Liiduga ühinemist jätkuvalt täitma kandidaatriikidele kohaldatavaid Kopenhaageni kriteeriume ning et selles valguses tuleks mehhanismi alusel hinnata kõigi liikmesriikide kõigi valitsustasandite vastavust ELi põhiväärtustele põhiõigustele, demokraatlike institutsioonidele ja õigusriigi seisukohalt;

15. juhib tähelepanu asjaolule, et organiseeritud kuritegevus ja korruptsioon kahjustavad demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet ning võivad viia märkimisväärsete majanduslike, sotsiaalsete ja poliitiliste moonutusteni. Uue mehhanismiga tuleks tagada rahvusvaheliste ja ELi standardite parem rakendamine ja jõustamine, et tegeleda puudujääkide ja tõketega, mis takistavad võitlust organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooniga kõigil valitsustasanditel. Kohaliku, piirkondliku ja riigi tasandi asutuste kindel pühendumus on keske tähtsusega konkreetsete sammude astumisel korruptsiooni vastu võitlemiseks ning korruptsioonivastaste jõupingutuste jätkumise ja püsimise saavutamisel. Korruptsiooni käsitlevaid õigusakte tuleb kohaldada ühtmoodi kõigile ja jõustada kõigil tasanditel, et tagada kodanike, kodanikuühiskonna ja avaliku sektori asutuste usaldus ELi liikmesriikide õigussüsteemide vastu;

16. väljendab muret, et õigusriigi soovitusel võivad anda hoogu üleskutsetele poliitilise tingimuslikkuse kasutuselevõtuks. Komitee on kindlalt vastu ideele, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on riigi valitsuse poliitika vangid, mis võib viia linnadele ja piirkondadele suunatud ELi rahastamisvahendite peatamiseni. Komitee toetab siiski partnerluslepingutes sisalduvaid sätteid rahastamise peatamise kohta, juhul kui kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused rikuvad õigusriigi põhimõtet;

17. märgib, et ajakirjandusvabaduse ja mitmekesisuse piiramine ja teabe manipuleerimine, millele on aidanud kaasa nüüdisaegse tehnoloogia areng ja sotsiaalmeedia, mõjutavad negatiivselt demokraatiat kõigil valitsustasanditel. Seepärast on audiovisuaalsete meediateenuste direktiivi käimasolev läbivaatamine väga oluline. Nagu komitee rõhutab, tuleks selles:

— tagada, et riiklike reguleerivate asutuste sõltumatus nii riigiasutustest, audiovisuaalsektori osalejatest kui ka poliitilistest parteidest on Euroopa audiovisuaalmeediat käsitleva määruse alustala, mille tingimusteta tagamine on iga liikmesriigi ülesanne ning mis on nii teabe mitmekesisuse kui ka pluralistliku meediaturu kõige olulisem tagatis Euroopa, liikmesriikide, kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

— luua omandisuhete läbipaistvus meedia valdkonnas;

— määratleda platvormi pakkujate roll nii audiovisuaalsete meediateenuste direktiivis kui ka elektroonilist kaubandust käsitlevas direktiivis;

— kehtestada üldised suunised ja soovitused sotsiaalmeedia võrkude ja teiste avalike platvormide pakkujatele, et piirata kontrollimata allikatest saadud ebausaldusväärse ja väärteabe ehk nn võltsuudiste ja alternatiivsete faktide levikut, kuna need ohustavad demokraatlikku protsessi, eeskätt valimiseelsel ajal;

18. teeb komitee presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile, Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Ülemkogu eesistujale ja ELi Nõukogu eesistujariigile Maltale ning samuti Euroopa Nõukogu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kongressile.

Brüssel, 24. märts 2017

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise kavatsuse mõju kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele“

(2017/C 272/03)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE (komitee),

— võttes arvesse 23. juunil 2016 Ühendkuningriigis korraldatud referendumi tulemust;

1. tuletab meelde, et Euroopa Liit (EL) on ajaloo suurim poliitiline saavutus, millega tagatakse rahu, demokraatia ja kodanike heaolu, et see pakub liikmesriikidele jätkuvalt parimad võimalused uute väljakutsetega tegelemiseks ning et meie prioriteet peaks olema liidu ühtsuse tugevdamine ja selle huvide edendamine;
2. tuletab meelde, et Ühendkuningriigi väljaastumisleping peab olema täielikult kooskõlas ELi aluslepingute ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, ning kutsub ülejäänud liikmesriike ja ELi institutsioone üles käsitlema Ühendkuningriigi liidust väljaastumist võimalusena rajada õiglasem, parem ja kaasavam EL, mis tugineb mitmetasandilise valitsemise edendamisele Euroopa, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi vahel;
3. märgib, et EL peab tegema koostööd Ühendkuningriigi valitsuse, selle detsentraliseeritud valitsuste ja kohalike omavalitsustega, et määrata kindlaks vastastikku kasulikud koostöövormid, võttes arvesse olemasolevaid edulugusid;
4. toonitab asjaolu, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad anda positiivse panuse Ühendkuningriigi ja ELi tulemuslikku ja jätkusuutlikku tulevasse koostöösse;
5. kavatses ELi kohalike ja piirkondlike esindajate koguna täita läbirääkimiste protsessis toetavat rolli ning käsitleda kogu oma poliitilises töös Ühendkuningriigi väljaastumise eeldatavaid tagajärgi. Sellega seoses kavatses komitee aktiivselt süvendada dialoogi kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, keda kõnealune protsess kõige rohkem puudutab, et anda ELi läbirääkijale täielik ülevaade kohalikul ja piirkondlikul tasandil kujunevast olukorrast;
6. kutsus üles leppima võimalikult kiiresti kokku nõuetekohase väljaastumise põhimõtetes, sest sellega tagatakse kodanikele, kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ja ettevõtjatele kindlustunne, mida nad väärivad. Ühtlasi oleks see ELi ja Ühendkuningriigi tulevaste suhete eeltingimus. Komitee juhib siiski tähelepanu asjaolule, et Euroopa Liidu lepingu artikkel 50 ei takista liikmesriiki tagasi võtmast teadet oma väljaastumiskavatsuse kohta, eeldusel, et see kavatsus on tõeline ja tegemist ei ole menetlusliku vahendiga taasalustada kaheaastast perioodi ning seda ei kasutata vahetuskaubana kontsessioonide kindlustamiseks;
7. märgib, et ametlik teadaanne artikli 50 kohase menetluse ja sellega seotud kaheaastase perioodi algatamise kohta esitatakse 29. märtsil 2017. Komitee rõhutab sellega seoses, et nii EList väljaastumise kui ka Ühendkuningriigi ja ELi tulevaste suhete korralduse üle peetavate keerukate läbirääkimiste tulemus tuleks enne jõustumist heaks kiita asjakohaste demokraatlike menetluste kaudu;
8. leiab, et ELi ja Ühendkuningriigi tulevased suhted peaksid põhinema õiguste ja kohustuste tasakaalul, võrdsetel tegutsemistingimustel ja tõhusatel jõustamismehhanismidel ning need ei tohiks sillutada teed ühtse turu ja nelja liikumisvabaduse lammutamisele;
9. rõhutab, et ELi mittekuuluva riigi ja ELi vahel ei saa olla kokkulepet, mis on parem kui ELi liikmesus;
10. kutsus väljaastumislepingu läbirääkivaid pooli üles seadma esmatahtsale kohale konkreetsed meetmed, millega kaitstakse vastastikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõtte alusel nii Ühendkuningriigis elavate ELi kodanike kui ka teistes ELi liikmesriikides elavate ja töötavate Ühendkuningriigi kodanike omandatud õigusi;
11. toonitab, et Ühendkuningriigi ja ELi tulevaste suhete osas tuleb leida vastuvõetav lahendus tagamaks, et piirikorraldus ei takista sotsiaalseid, majanduslikke, kultuurilisi ja poliitilisi sidemeid;

12. rõhutab, et territoriaalse koostöö programmid peaksid jääma avatuks kõigile Ühendkuningriigi detsentraliseeritud valitsustele ja kohalikele omavalitsustele ka pärast 2020. aastat. Komitee toonitab, et siinkohal oleks kasulik vahend Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus;
13. leiab, et eritähelepanu väärrib kohalike ja piirkondlike omavalitsuste koostöö liri mere, La Manche'i väina ja Põhjamere piirkonnas;
14. soovib näha praktilist lahendust, milles tunnistatakse Iirimaa ja Põhja-Iirimaa vahelise maismaapiiri ainulaadsust. Komitee toonitab, et ELil on üle 25 aasta olnud oluline roll eelkõige Iirimaa ja Põhja-Iirimaa kohalike omavalitsuste piiriüleses koostöös, eeskätt programmide INTERREG ja PEACE kaudu. Komitee kutsub Põhja-Iirimaa assambleed ja kohalikke omavalitsusi mõlemal pool piiri üles jätkama tööd rahu ja heaolu tagamise nimel;
15. loodab, et Andaluusia piirkonnale ja iseäranis El Campo de Gibraltari maakonna töötajatele ei tekita kahju Ühendkuningriigi väljaastumine Euroopa Liidust, võttes arvesse väga tihedaid vastastikuse sotsiaalse ja majandusliku sõltuvuse suhteid asjaomases piirkonnas;
16. ootab, et kõik juriidilised kohustused, mis Ühendkuningriik liikmesriigina on võtnud, on osa ühtsest finantsarveldusest, mis toimub ELi ametlike raamatupidamisaruannete alusel ning mis lisatakse väljaastumislepingule. Siinkohal kutsub komitee üles hindama Ühendkuningriigi väljaastumise eelarvemõju ülejäänud liikmesriikide piirkondadele ja kohalikele omavalitsustele kõigis ELi poliitikavaldkondades;
17. märgib, et Ühendkuningriigi lahkumine avaldab järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga seoses mõju ELi eelarvele ning soovib seepärast kasutada seda eelarvemuutust võimalusena viia läbi ELi eelarve põhjalik reform, võttes arvesse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vajadusi;
18. toonitab, et Ühendkuningriigi EList lahkumise tagajärjed ühtekuuluvuspoliitika jaoks sõltuvad sellest, millal Ühendkuningriigi väljaastumine jõustub ning millised on tulevased suhted Ühendkuningriigiga, eriti arvestades võimalikke muutusi piirkonnakategooriates. Tuleks vältida seda, et vähenev keskmine SKP inimese kohta ELis võiks kahjustada teatud piirkondi lihtsalt sellepärast, et nende SKP inimese kohta on nüüd kunstlikult kõrgem võrreldes ELi keskmisega;
19. rõhutab, et 27-liikmeline EL peaks tähelepanelikult jälgima ELi õigusaktide kehtetuks tunnistamise seaduse (Great Repeal Bill) koostamisprotsessi, kuna ELi õigusaktide lahtiharutamine Ühendkuningriigis on nii mitmetasandilise valitsemise kui ka õiglaste normi- ja konkurentsieeskirjade säilitamise küsimus;
20. toonitab, et Euroopa merendus- ja kalanduspoliitika kuulub nende ELi poliitikavaldkondade hulka, mida Ühendkuningriigi väljaastumine kõige enam puudutab, ning et eritähelepanu tuleks pöörata võimalike lahenduste leidmisele, et leevendada tagajärgi kõigi asjaomaste piirkondade ja kohalike omavalitsuste jaoks. Komitee soovib, et kõigis meetmetes võetaks arvesse külgnevate sadamate, piirkondade ja riikide ajaloolisi kalapüügiõigusi ning tagataks rannikukogukondade keskmises kohaliku kalanduse turvalisus;
21. on mures, et ühise põllumajanduspoliitika rahastamise vähenemine avaldab negatiivset mõju põllumajandustootjatele ja maapiirkondadele kogu ELis, sealhulgas potentsiaalselt ka bioloogilise mitmekesisuse kaitsele. Komitee toonitab, et Ühendkuningriigi väljaastumisel võib olla oluline mõju põllumajandusele ja toidutoomisele ning seetõttu kohalikele kogukondadele eeskätt Iirimaa saarel, ning loodab, et neid küsimusi käsitletakse asjakohaselt läbirääkimistel;
22. kutsub väljaastumislepingu pooli kaaluma ajutist korda, et minimaalselt häirida praeguseid pikaajalisi teadus- ja arendusprojekte ning üldisemalt kohalikku majandust;
23. märgib vajadust selgitada, kas Ühendkuningriigi praegused, eriti kohalike ja piirkondlike omavalitsuste algatatud või neile suunatud energiaprojektid, mille eesmärk on CO₂-heite vähendamine ja säästev energiavarustus, oleksid jätkuvalt kõlblikud rahastamise saamiseks Euroopa ühendamise rahastust, Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondist ja Euroopa Investeeringupangast, ning milline on Ühendkuningriigi EList lahkumisest tulenevalt vajalik üleminekukord;

24. kutsub väljaastumislepingu pooli üles käsitlema Ühendkuningriigi lahkumise võimalikku mõju ELi noorte- ja haridusvaldkonna ning teadus- ja arendusprogrammidele ning kaaluma sobivaid lahendusi nn partnerriikide lähenemisviisi kaudu, mis võimaldab kaasata ELi mittekuuluvaid riike ELiga sõlmivate kahepoolsete kokkulepete alusel. Seoses sellega kutsub komitee lepingupooli üles lihtsustama Ühendkuningriigi kohalike ja detsentraliseeritud omavalitsuste osalemist tulevastes ELi programmides muu hulgas valdkondades, nagu teadusuuringud, konkurentsivõime ja innovatsioon, kultuur, elukestev õpe, noored, e-valitsus, avaliku sektori reform, sarnaselt selliste riikide praegusele osalemisele, nagu Norra ja Island. Komitee tuletab meelde, et üliõpilasvahetus (Erasmus ja muud programmid) on olnud üks Euroopa integratsiooni suuri edulugusid, millest on saanud märkimisväärset kasu nii ELi kui ka Ühendkuningriigi ülikoolid. Seepärast tuleks püüda kõigis tulevastes kokkulepetes säilitada Ühendkuningriigi aktiivne roll, mis toob suurt kasu ka kohalikule ja piirkondlikule majandusele;

25. juhib tähelepanu sellele, et ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste huvides on ette näha alaline ja struktureeritud koostöö Ühendkuningriigi riigi tasandist madalamate valitsustasanditega Ühendkuningriigi väljaastumise järel. Sellega seoses märgib komitee, et komiteel on parim positsioon institutsiooniliste mehhanismide kujundamiseks ja rakendamiseks, et edendada korrapäraseid konsultatsioone ja suhtlust Ühendkuningriigi kohalike omavalitsuste ning detsentraliseeritud parlamentide ja esinduskogudega. Samuti rõhutab komitee vajadust arendada edasi partnerlusi Euroopa Nõukogu kongressi ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste asjaomaste võrgustikega, kus Ühendkuningriigi kohalikud omavalitsused oleksid jätkuvalt esindatud;

26. tuletab meelde, et kuigi komiteel ei ole läbirääkimistes ametlikku rolli, on osadel komitee liikmetel – nende riikliku õigusraamistiku kohaselt – kahtlemata võimalus võtta ametlikke seisukohti vähemalt seoses Ühendkuningriigi ja ELi tulevase suhteid puudutava korraga, sealhulgas kaubanduse valdkonnas;

27. teeb komitee presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjoni pealäbirääkijale, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Ülemkogu Brexiti-koordineerijatele, Ühendkuningriigi valitsusele, Ühendkuningriigi detsentraliseeritud valitsustele ja kogudele ja kohalikele omavalitsustele ning ELi Nõukogu eesistujariigile Maltale.

Brüssel, 24. märts 2017

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 122. ISTUNGJÄRK 22.–23. MÄRTSIL 2017

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „ELi jätkusuutliku toidupoliitika suunas, millega luuakse töökohti ja majanduskasvu Euroopa linnades ja piirkondades“

(2017/C 272/04)

Raportöör: Arno KOMPATSCHER (IT/EPP), Bolzano autonoomse provintsi juht ja volikogu liige**POLIITILISED SOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Ühine ja pikaajaline nägemus kõigis asjaomastes poliitikavaldkondades

1. kutsub üles looma tervikliku ELi jätkusuutliku toidu poliitika, mis on demokraatlikult kujundatud ja kavandatud koos ühise ja pikaajalise visiooniga, mis põhineb hiljutistel teaduslikel arusaamadatel ja on kooskõlas mitmetasandilise valitsemise lähenemisviisiga, milles käsitletakse toiduainete tootmist ja tootumist kõikehõlmavamal viisil, edendades säästvamaid tootmis- ja tarbimisharjumusi, luues seose erinevate poliitikavaldkondade vahel, kaasa arvatud muu hulgas toiduainete tootmine, põllumajandus, keskkond, tervishoid, tarbijakaitsepoliitika, tööhõive ja maaelu areng, ning luues töökohti ja majanduskasvu Euroopa piirkondades ja linnades. Komitee kutsub Euroopa Parlamenti ja Euroopa Komisjoni üles käivitama koos komiteega ühise katseprojekti, et lihtsustada ELi jätkusuutliku toidupoliitika väljatöötamist;

2. toonitab vajadust leida tasakaal, et säilitada vajalik paindlikkus vältimaks „üks lahendus sobib kõigile lähenemisviisi“ toidupoliitikale ning vältida toidupoliitika natsionaliseerimist. Suurem õiguslik sidusus aitab tagada tarbijaohutuse, siseturu tõhusa toimimise ja subsidiaarsuse põhimõtte järgimise;

3. rõhutab jätkusuutlikkuse kriteeriumidel põhineva toidupoliitika vertikaalse integratsiooni tähtsust, et tagada järjekindlus kohalikul, riiklikul, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil. On üldteada, et toidusüsteemidel ja sellega seotud küsimustel (keskkonnaalastel, sotsiaalsetel ja majanduslikel) on konkreetne ja kohalik mõõde. Seetõttu on linnadel ja piirkondadel suur tähtsus toidusüsteemidega seotud probleemidega tegelemisel ja seda tuleks ELi jätkusuutliku toidupoliitika kujundamisel arvesse võtta;

4. rõhutab, kui tähtis on luua kvaliteedi, taskukohasuse ja kvantiteedi osas jätkusuutlikkuse kriteeriumidel põhinev turvalise, ohutu ja jätkusuutliku toiduga varustatuse üldine Euroopa visioon ja strateegia. Selline ELi toidupoliitika peaks põhinema terviklikul lähenemisviisil, milles tunnistatakse toidutarneahelate, sealhulgas põllumajanduse, toiduainete töötlemise, keskkonna ja tervishoiu ülemaailmsed olemust. Komisjon peaks tagama, et kõik asjaomased ELi õigusaktid ja rahalised stiimulid oleksid selle visiooni ja strateegiaga kooskõlas;

5. kordab üleskutset luua ELi toidupoliitika, millega edendatakse Euroopa põllumajanduse jaoks säästvaid tootmisviise, töötades selle suunas, et luua toidu ja keskkonna jaoks valdkonnaüleseid sünergiaid, sh põllumajandus- ja kalanduspoliitika, kliima- ja energiapolitiika, regionaal- ja teaduspolitiika vahel ⁽¹⁾;

6. juhib tähelepanu sellele, et ökosüsteemi väärtusi ei võeta loodusvaradega seotud otsuste tegemisel piisavalt arvesse. Toiduainete tootmises on keskkonnavalatud kulud praegu välised kulud, mis viib olukorrani, kus säästvaval viisil toodetud toit näib olevat kallim, peamiselt suuremate tootmiskulude tõttu; selle asemel pakub ökosüsteemi teenuste põhimõtte olulise võimaluse arendada välja poliitikaraamistik, millega luua alus bioloogilise mitmekesisuse ja teiste loodusvarade mõistlikule kasutamisele. Toitumisega seotud haigustest ning vee-, pinnase-, eluslooduse- ja kliimakahjustustest tulenevaid kulusid peetakse praegu *välismõjudeks*. Sellisena ei võeta neid kulusid toiduainete lõplikus hinnas arvesse, olenemata asjaolust, et nende eest maksab kaudselt (ja sageli mitteteadlikult) kogu ühiskond. Selles kontekstis peaks Euroopa Komisjon edendama selliste meetmete rakendamist, mis võimaldaksid jätkusuutliku majanduse ergutamiseks kajastada toidu tegelikku hinda;

7. kordab vajadust tugevdada seoseid toiduga seotud eri sektorite – näiteks energia, metsanduse, mereressursside, vee, jäätmete, põllumajanduse, kliimamuutuste, teaduse ja teadusuuringute ning maakasutuse aspektide – vahel, kuna neil kõigil on suur tähtsus jätkusuutliku majanduskasvu arendamisel ⁽²⁾. Selles lähenemisviisis tuleks võtta arvesse ELi ringmajandust ja muid rahvusvahelisi raamistikke, mis võimaldavad maksimaalselt ära kasutada innovatsioonivõimalusi;

8. rõhutab, kui oluline on, et ELis oleksid olemas konkreetset territooriumid jätkusuutlike toidusüsteemide säilitamiseks ja edasiarendamiseks, näiteks mägipiirkonnad, kus on pikaajaline toidu tootmise traditsioon keerukas looduslikus keskkonnas;

9. rõhutab, kui oluline on ELi ühise põllumajanduspoliitika edasine läbivaatamine selleks, et motiveerida mitte ainult põllumajandusettevõtjaid, vaid ka toidutootjaid säästvalt tootma, st tagades, et järjepidevalt rakendataks ELi nõuetele vastavuse mehhanismi, millega määratakse kindlaks sisetulekutoetus tootjatele, kes järgivad keskkonna- ja loomade heaolu standardeid;

10. leiab, et jätkusuutlikkuse kriteeriumidel põhineva ulatuslikuma toidupoliitika arendamise osana on oluline hõlmata ka kehtiv taastuvenergia poliitika. Sellega seoses on oluline arendada välja meetmed, millega ühest küljest edendatakse põllukultuuridega mittekonkureerivate biokütuste tootmist ja teisalt piiratakse pikas perspektiivis ja ettevõtjate ja töötajate seisukohast prognoositaval viisil toiduks kasutatavatest lähteainetest, nagu taimed, toodetud mittesäästlike esimese põlvkonna biokütuste tootmist;

11. soovib ELi majanduskasvu toetamiseks töötada välja vabakaubanduslepingud kolmandate riikide ja maailma teiste piirkondadega, mis on kooskõlas liikmesriikide agroökoloogilise tootmisega ELis ning on seega tugevalt keskendunud keskkonna- ja jätkusuutlikkuse aspektidele. Selle meetmega tagatakse, et ELi toiduainete tarneahelale rangete nõuete kehtestamine ei tooks kaasa pelgalt toidutootmise ümberpaigutamist;

12. kordab ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni üleskutset laiendada katastroofiohu vähendamise ja katastroofidele vastupanu võime suurendamise integreerimist põllumajandussektoritesse, eriti piirkondades, mis seisavad silmitsi korduvate katastroofidega ja kus põllumajandusel on oluline roll;

Elujõuline ökosüsteem, mis toetab põllumajanduslikku tootlikkust ja vastupidavust

13. rõhutab, kui oluline on terve, elujõuline muld, mis on põhiline toiduga kindlustatuse tagamiseks ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks. ELi jätkusuutliku toidupoliitika juhtalgatustena tuleks eelkõige kaaluda samme, et edendada viljeldavate sortide, laialdase, integreeritud ja mahepõllumajanduse mitmekesistamist ning rangemaid loomade heaolu standardeid. Selliste põhieesmärkide saavutamise kaudu on samuti võimalik aidata taastada kodanike usku Euroopa projekti;

⁽¹⁾ Seadusandlikud ettepanekud 2013. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika ja maaelu arengu poliitika reformi kohta, CDR 65/2012.

⁽²⁾ Resolutsioon teemal „Jätkusuutlik toit“, CDR 3306/2015.

14. rõhutab vajadust ergutada ja toetada, ka rahaliselt, väikesemahuliste põllumajandustootjate süsteemide arendamist, eelkõige neid, mis asuvad haavatavates piirkondades ja linnade äärealadel. Väikesemahuliste põllumajandustootjate süsteem kujutab endast kohalike asutuste jaoks lihtsat ja kättesaadavat vahendit, mida kasutatakse mitmete praktiliste küsimustega, sealhulgas sotsiaalse ebavõrdsuse, keskkonnavalaste väljakutsete ja terviseprobleemidega tegelemiseks. Lisaks võivad sellised süsteemid pakkuda linnade äärealadele sellise kohaliku, värsket ja hooajaliselt toodetud tervisliku toidu säästvat tootmist, mis on kättesaadav ka väikese sissetulekuga perekondadele. Väikesemahuliste põllumajandustootjate süsteemi on tunnustatud kui sotsiaalselt teadlikku mudelit, mis austab keskkonda, vähendab pakendi- ja toidujäätmeid, piirab CO₂-heitkoguseid ja toetab säästvaid tootmistavasid⁽³⁾. Selles suhtes on väiksematel põllumajandustootmise süsteemidel, eelkõige põllumajandustoodetele mõeldud lühikestel toidutarneahelatel, positiivne mõju kohalikule majandusele ja tööhõivele;
15. tuletab meelde, kui olulised on lühikesed tarneahelad selleks, et suurendada eri tarbimiskohtade vahel toimivate vedude keskkonnasäästlikkust. Kui suureneb kaugus, suureneb ka transpordivahendite tekitatavast saastest tulenev negatiivne mõju;
16. kordab üleskutset kasutada põllumajanduslikes tootmissüsteemides vähem vett, energiat, fossiilkütuseid, väetisi ja taimekaitsevahendeid⁽⁴⁾;
17. kordab, et põllumajandustootmise karjääri tegevate noorte vähesus seab ohtu maapiirkondade majandusliku jätkusuutlikkuse. Noorte põllumajandustootjate toetamine on üks eeltingimusi põllumajanduse säilitamiseks kogu ELis ja elujõuliste maakogukondade hoidmiseks⁽⁵⁾;
18. rõhutab, et piirkondlikud ja kohalikud tarneahelad võimaldavad toetada jätkusuutlikku toidupoliitikat, millega tunnustatakse paikkonnale omast kvaliteeti, traditsioone ning majanduslikku ja kultuurilist pärandit. Iseäranis käsitööettevõtjad on keske tähtsusega paljude kohalike ja piirkondlike omaavalitsusüksuste jaoks ning kujutavad endast olulist edendus- ja edutegurit välisturgudel;
19. kordab üleskutset võtta ELi tasandil kasutusele nn valgukava, et toetada Euroopas valgu- ja kaunviljakultuuride tootmist eesmärgiga vähendada sõltuvust imporditud sojal põhinevatest lähteainetest, et tagada Euroopa loomakasvatajate sõltumatu varustus valguga, vähendada lämmastikväetiste kasutamist ja parandada mulla viljakust⁽⁶⁾;
20. rõhutab tolmeldajate olulisust ja kutsub üles võtma tolmeldavate putukate säilimise tagamiseks meetmeid, nagu kahjulike pestitsiidide kasutamise vähendamine ja põllukultuuride mitmekesisuse säilitamine;
21. kutsub Euroopa Komisjoni üles tegevdama oma toetust loomade heaolule ja keskkonnasõbralikele põllumajandus- ja tootmismeetoditele selliste meetmete arendamise kaudu, mille eesmärk on takistada ebavajalikku sõnnikutootmist ja transpordist tingitud heiteid. Samas on oluline edendada ka loomade heaoluga arvestavaid süsteeme neid soodustavate riigihangete ja muude asjakohaste meetmete kaudu. Üldiselt on vajadus toetada paremaid loomakasvatuse majandamistavasid, mille puhul kasutatakse vähem põllumajanduslikke antibiootikume, võttes samas arvesse loomade heaolu;
22. peab mahepõllumajandust vahendiks, millega siduda mullas tekkivat süsinikku, vähendada niisutamiseks kuluvat vee vajadust ja piirata kemikaalisaastet, nagu pestitsiidid mullas, õhus ja vees;
23. edendab alternatiivsete toiduvõrgustike väljatöötamist, kaasa arvatud põllumajandustootjate turud, kohalikud toiduained, mahetoiduained ja õiglase kaubanduse kaubad. Põllumajandustootjate turud on eelkõige kogukonna juhitud turud, mis kujutavad endast olulist sotsiaalset kohtumispaika, kus kohalikud tootjad pakuvad tervislikke, kvaliteetseid toiduaineid otse tarbijatele õiglase hinnadega ja tagavad keskkonnavalaselt säästvad meetodid. Lisaks säilitavad nad kohaliku kogukonna toidukultuuri ja aitavad kaitsa bioloogilist mitmekesisust;

⁽³⁾ Resolutsioon teemal „Jätkusuutlik toit“, CDR 3306/2015.

⁽⁴⁾ Omaalgatuslik arvamus ühise põllumajanduspoliitika tuleviku kohta pärast 2013. aastat, CDR 127/2010.

⁽⁵⁾ Omaalgatuslik arvamus teemal „Noorte Euroopa põllumajandustootjate toetamine“, COR-2016-05034-00-00-AC-TRA.

⁽⁶⁾ Seadusandlikud ettepanekud 2013. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika ja maaelu arengu poliitika reformi kohta, CDR 65/2012.

Juurdepääs tervislikule toitumisele, eelkõige väikese sissetulekuga perede jaoks

24. rõhutab vajadust luua pikaajalised tervishoiuprogrammid, mis on suunatud ülekaalulisusele ja toiduga seotud haigustele, edendades kohaliku, värsket ja hooajalise toidu kättesaadavust ning sellele ligipääsu. Sellised programmid võivad olla eriti tõhusad, kui need on mõeldud avaliku sektori asutustele (nagu koolid ja haiglad) ja sellistele linnapiirkondadele, kus ülekaalulisus, põllumajandusturgudele juurdepääsu puudumine ning piiratud ligipääs värsketele toidule on suur probleem. Tasub märkida, et sellised programmid pakuvad toetlvõimalust mitte ainult julgustada tarbijaid muutma oma käitumist toitva ja tervisliku toitumise suunas, vaid ka juhtida tarbijate valikuid kohaliku, värsket ja hooajalise toidu poole;

25. soovib vähendada ülekaalulisuse kasvu, edendades mitmetasandilise lähenemisviisi kaudu pikaajalisi teabekampaniaid, mille eesmärk on juhtida tarbijate käitumist rohkem taimse toitumise suunas, milles oleks suur osakaal puu- ja köögiviljadel, vähendades ülemaailmset liha, rasva ja suhkru tarbimist, aga ka säästvaid tootmismeetodeid kasutades toodetud kohaliku/piirkondliku, värsket ja hooajalise toidu ostmise suunas. See tegevus on märkimisväärse tähtsusega, eelkõige Euroopa linnades, kus esineb toiduga kindlustamatust. Linnades esineb samal ajal nii toiduga kindlustamatust kui ka ülekaalulisust (alatoitumuse topeltkoormus), mida tõendab näiteks nende inimeste arvu suurenemine, kes käivad toidupankades ja sotsiaalsetes restoranides;

26. tunneb heameelt nende algatuste ja keskkondade üle, mis vähendavad ebavajalikku bürokraatiat, mis takistab tervisliku toidu kogumist ja ümberjagamist inimestele, kes seda vajavad;

Ühtlustatud määratlused, meetodid ja praktilised meetmed

27. nõuab tungivalt jätkusuutlike toidusüsteemide ulatusliku terminoloogia määratlemist, mis hõlmab põllumajanduslikku toidutootmist, toidu töötlemist ja toitumist. See on ühise ja tervikliku ELi toidupoliitika edasimineku määratlemiseks peamine; sobivad vahendid tuleks teha kättesaadavaks, et kindlustada poliitikameetmete tõhus rakendamine;

28. tõstab esile vajadust ühtlustatud meetodika järele toiduainete, sealhulgas toidujäätmete keskkonnamõju kohta andmete kogumisel ja nendest teavitamisel, et tagada andmete võrreldavus kõigis liikmesriikides ning edendada keskkonna- ja sotsiaalkulutusi, mis on seotud toiduainete või toitumisega, mida tuleks mõõta majanduslike näitajate alusel;

29. rõhutab, kui oluline on heade tavade tutvustamise edendamine, toidu keskkonnamõju kohta andmete jagamine ja teabe esitamine läbipaistvaval ja kättesaadavaval viisil kogu toiduahela, sealhulgas tarbijate jaoks. Heade tavade ja suuniste kasutamine on asjakohaste säästvate meetmete vastuvõtmise edendamiseks peamine, andes kohalikele ametiasutustele selliste programmide rakendamiseks piisavalt teavet;

30. rõhutab vajadust parandada toiduainete märgistamise läbipaistvust, sealhulgas võrreldavat teavet toidu keskkonnamõju kohta. Tuleb tunnistada, et praegune teave toitainete- ja kalorisalduse kohta märgistel ei ole piisav, et tegelda toidu ja tervise keerulise seosega ning et praegustel märgistel puudub täielikult teave toidukaupade keskkonnamõju kohta. Kuigi enamik tarbijaid teab, et nende valikutel on keskkonnale konkreetne mõju, ei ole toote märgistel teavet, mis juhiks tarbijate eelistusi säästvate valikute suunas. Komitee leiab, et märgistus peab olema selge ja asjakohane, ent see ei tohi olla toidutootjate jaoks ülemäära keeruline või koormav;

31. kutsub komisjoni üles tõhustama järelevalvet ja kontrolli toiduainete sektoris, et edendada toiduainete kvaliteeti ja võidelda ebaausa konkurentsi vastu, suurendades selle kaudu usaldust ja usaldusväarsust tarbijate silmis;

Keskkonnahoidlike riigihangete suunised

32. rõhutab, et riigihange, mis moodustab ELi SKPst umbes 14 %, pakub potentsiaalselt tugeva aluse, millega tagada jätkusuutlikum (kohalik ja mahe) toiduvaru avaliku sektori toitlustusteenuste lepingute kaudu koolide ja haiglate sööklates. Need näited võivad tugevdada linna- ja maapiirkondade sidet, mida on väljendatud Habitat III uues linnade tegevuskavas;

33. kutsub Euroopa Komisjoni üles selgitama jätkusuutlikkuse kriteeriumide rakendamiseks oma riigihanke-eeskirjades olemasolevaid piiranguid. ELi konkurentsivõimet käsitlevad õigusaktid keelustavad territoriaalsete eelistuste (näiteks kohalikud toidud) täpsustamise avalikes hankelepingutes;

Mitmetasandilise valitsemise lähenemisviis, mis on seotud ELi jätkusuutliku toidupoliitika mõistega

34. toetab kohalikul tasandil kohalike toidunõukogude loomist kavandamisprotsesside jaoks, mis hõlmavad selliseid tegevusi nagu meetmed tootjate ja tarbijate ühendamiseks, toidukõrbete ja -tsoonide tuvastamiseks, kus uued turud paikneksid piirkondlikul tasandil, ja eelkõige tagamaks, et üldsus saab poliitika kujundamisel kaasa rääkida;

35. juhib tähelepanu asjaolule, et toidusüsteemide üldise keskkonnamõju vähendamisel on väga oluline strateegiline kavandamine piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Tootmise vaatenurgast juhtub sageli, et maapiirkondade tootjatega võrreldes ei ole teenused (tehnilised teenused, laenud, sisendid ja ressursid) linnaalade ja äärelinnade tootjatele samal viisil kättesaadavad;

36. rõhutab vajadust usaldada suunatud põllumajandus- ja keskkonnameetmete algatamine ja juhtimine kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ning anda neile võimalus võtta kasutusele põllumajandustootjate või nende esindajatega ühiselt allkirjastatud territoriaalseid lepinguid⁽⁷⁾;

37. leiab, et toidu jätkusuutlikkust käsitleva alt üles poliitikaga tuleks esmajärjekorras tegeleda tugevate kohalike arengupartnerluste ja kohalike (piirkondlike ja linnade) ametiasutuste⁽⁸⁾ kaudu, järgides samuti uut linnade tegevuskava⁽⁹⁾;

38. soovib toetada rohkem linnade algatusi, nagu *Milano linnatoidu poliitika pakt*, mis võeti vastu Milanos 2015. aasta Expol teemal „*Planeedile toidu ja eluks vajaliku energia tagamine*“, et edendada ausaid, jätkusuutlikke ja vastupidavaid toidusüsteeme.

Brüssel, 22. märts 2017

Euroopa Regioonide Komitee
president

Markku MARKKULA

⁽⁷⁾ Seadusandlikud ettepanekud 2013. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika ja maaelu arengu poliitika reformi kohta, CDR 65/2012.

⁽⁸⁾ Perspektiivarvamus teemal „Kohalikud toidusüsteemid“, CDR 341/2010 rev.

⁽⁹⁾ Uus linnade tegevuskava: Habitat III lõppdokument.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Tervishoiusüsteemide integratsioon, koostöö ja tulemuslikkus“

(2017/C 272/05)

Raportöör: Birgitta Sacrédeus (SE/EPP), Dalarna läänivolikogu liige

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Tervishoid Euroopas

1. sedastab, et kogu elanikkonna hea tervis on oluline ühiskonna jõukuse ja heaolu jaoks. Hea tervis on iseenesest väärtus ning samas aitab hea tervise juures olev elanikkond kaasa majanduse arengule ja vastupidi;
2. märgib, et ELi kodanikud elavad kauem ja nende tervis on parem kui kunagi varem. Sellegipoolest valitsevad ELis tervise osas suured erinevused liikmesriikide vahel ja sees. Aja jooksul on keskmine eeldatav eluiga ELis pikenenud, kuigi erinevused riikide, piirkondade ja omavalitsusüksuste vahel ja sees on endiselt suured. Näiteks erineb eluiga vastavalt kõrgeima ja madalaima eeldatava elueaga ELi riikides ligikaudu üheksa aastat (2014. aastal 83,3 ja 74,5 aastat⁽¹⁾). Keskmise eeldatava eluea suurenemine tuleneb muu hulgas muutunud elustiilist, paremast haridusest ja paremast juurdepääsust kvaliteetsetele tervishoiuteenustele;
3. märgib, et tervishoid ja sotsiaalhoolekanne on suur ja oluline ühiskonnavaldkond, milles töötab palju inimesi ning mis aitab tagada paljudele inimestele parema, tervema ja pikema elu. ELi 28 liikmesriigil on erinevad tervishoiusüsteemid ja ressursside kättesaadavus neis erineb;
4. võtab teadmiseks, et tervisel ja terviseendusel on oluline roll 2015. aastal vastu võetud ÜRO ülemaailmsetes säästva arengu eesmärkides aastani 2030. Mitu 17 eesmärgist on selgelt tervisega seotud, ent ühega (eesmärk 3) soovitakse konkreetselt tagada kõigile inimestele tervislik elu ja edendada nende heaolu igas vanuses. Samuti peetakse terviseendust üheks säästva arengu eesmärkide saavutamise alussambaks. Eesmärk on kooskõlas ka WHO Euroopa piirkonna poolt 2012. aastal vastu võetud valdkondadevahelises tervishoiu ja heaolu poliitilises raamistikus („Tervis 2020“) seatud eesmärkidega;

ELi pädevus tervishoiu valdkonnas

5. märgib, et ELi toimimise lepingu artikli 168 kohasel on ELi tervishoiutöö eesmärk parandada rahvatervist, ennetada haigusi ja kaotada terviseohud. Seda tehakse mh ELi terviseprogrammi, struktuuri- ja investeerimisfondide ning teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi abil, samuti põhiõiguste kaitse kaudu. Lisaks sätestatakse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 35: „Igaühel on õigus ennetavale tervishoiule ning ravile siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud tingimustel. Kõigi liidu poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.“;
6. juhib tähelepanu sellele, et ELil on teatav seadusandlik pädevus valdkondades, millel on mõju rahvatervisele või mis puudutavad nt piiriülest tervishoidu, kuid EL esitab samuti soovitusi valdkondades, kus tema seadusandlik võim on piiratud. Euroopa poolaasta raames avaldab Euroopa Komisjon riigipõhised soovitusel, mis mõnel juhul hõlmavad tervishoiusektorit;

⁽¹⁾ „Health at a Glance: Europe 2016“.

7. rõhutab siiski, et peamiselt otsustavad liikmesriigid ise, kuidas korraldada, rahastada ja kujundada tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid. Paljud liikmesriigid on otsustanud asetada põhilise vastutuse sotsiaalhoolekande ja tervishoiuteenuste eest kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele. Isegi üleriigilise tervishoiusüsteemiga riikides vastutab sotsiaalteenuste ja sotsiaalhoolekande eest sageli kohalik tasand;

Tervise olukord ELis

8. tervitab 2016. aasta juunis komisjoni esitatud algatust „Tervise olukord ELis“. Eesmärk on koguda rahvusvahelisi eksperditeadmisi, et suurendada riigipõhiseid ja kogu ELi hõlmavaid teadmisi tervishoiu vallas ning toetada liikmesriike otsuste tegemisel⁽²⁾;

9. märgib, et OECD ja komisjon esitasid 2016. aasta novembris aruande „Health at a Glance: Europe 2016“. Lisaks statistilistele andmetele, mis näitavad olulisi erinevusi tervislikus seisundis, tervist mõjutavates tegurites, tervishoiukuludes ja nende tulemuslikkuses, tervishoiuteenuste kvaliteedis ja nende kättesaadavuses, sisaldab aruanne analüüsi halva tervise mõjust tööturule ja vajadust esmatasandi tervishoiu süsteemi tugevdamise järele;

10. rõhutab, kui oluline on, et komisjon kaasaks kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused edasisesse töösse ning koguks nende seisukohti tervishoiusüsteemi tulevase arengu kohta, näiteks ka sellepärast, et häid näiteid leiab sageli kohalikult või piirkondlikult tasandilt;

Mitu suurt väljakutset

11. märgib, et ELi liikmesriikide tervishoiusüsteemid seisavad silmitsi mitme suure väljakutsega, millest mõned tulevad teatavates liikmesriikides teravamalt esile kui teistes:

- a. tervisealane ebavõrdsus ja ebavõrdne juurdepääs tervishoiuteenustele – neil erinevustel on sageli sotsiaalmajanduslikud ja geograafilised põhjused;
- b. uus haiguste palett, milles krooniliste haiguste osakaal tervishoiukuludes on väga suur. WHO andmetel põhjustavad 86 % Euroopa piirkonna surmajuhtumitest viis kõige levinumat kroonilist mittenakkuslikku haigust (diabeet, südameveresoonekonna haigused, vähk, hingamisteede kroonilised haigused, vaimuhaigused), mis on sageli tingitud ebatervislikest eluviisidest (suitsetamine, suur alkoholarbimine, ebatervislik toitumine ja vähene keheline aktiivsus). Kõnealused tegurid on ka järjest sagedemate ülekaalususe ja rasvumisega seotud probleemide põhjus, eriti laste ja noorte hulgas;
- c. vananev elanikkond, kusjuures paljudel vanematel inimestel on üks või mitu kroonilist haigust (hulgihaiigestumus);
- d. nakkushaigused ja jätkuv mure seoses ülemaailmsete pandeemiatega. Suureneva globaliseerumisega kaasneb suurem mitmesuguste terviseohtude levimise risk;
- e. märkimisväärselt palju patsiente haigestub puuduliku patsiendihutuse, muu hulgas tervishoiuteenustega seotud nakkuste tagajärjel;
- f. antibiootikumiresistentsus on suurenev rahvatervise probleem, mis põhjustab üha suuremat haigestumust ja suremust, kuid toob endaga kaasa ka märkimisväärsed kulused tervishoiusektoris;
- g. tervishoiutöötajate puudus – mitmel pool Euroopas esineb probleeme piisava arvu kvalifitseeritud isikute koolitamise, töölevõtmise ja töökohtadel hoidmisega;

⁽²⁾ Koostöös Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD), Euroopa Tervishoiusüsteemide ja Tervishoiupoliitika Vaatluskeskuse ning liikmesriikidega teostatav kaheaastane algatus hõlmab nelja etappi:
— dokumendi „Health at a Glance: Europe 2016“ avaldamine (november 2016);
— riigipõhised „terviseprofiilid“, et selgitada iga ELi liikmesriigi iseärasusi ja väljakutseid (november 2017);
— analüüs, milles eespool mainitud kahe elemendi põhjal esitatakse lühike ülevaade ning luuakse seos tulemuste ja laiemal ELi tegevuskava vahel, keskendudes üldpoliitilistele küsimustele ja üksteisel õppimise võimalustele (november 2017); võimalus vahetada vabatahtlikult parimaid tavasid;
— liikmesriigid saavad seda taotleda selleks, et arutleda olukorra konkreetsete aspektide üle oma riigis (november 2017).

- h. kodanike suurenenud ootused ja nõuded inimesekeskse hoolekande suhtes;
- i. tervishoiusüsteemide survestamine, et vähendada kulusid ja muuta süsteemid kulutasuvamaks, kuna tervishoiule tehtavad kulutused on suured ja suurenevad ilmselt edaspidi veelgi;
- j. uus heaolutehnoloogia võib aidata parandada paljude inimeste tervist – innovatsioon vähendab kulusid teatavate tervisealaste probleemide puhul, samas võivad suurenenud võimalused teatava haiguse ja tervisliku seisundi ravimiseks põhjustada kulude suurenemist;
- k. suurenenud ränne, paljudel juhtudel eelkõige traumeeritud pagulaste ränne, mis muu hulgas nõuab asjakohase psühhiaatrilise, psühhoterapeutilise ja psühhosomaatilise ravi paremat kättesaadavust;
- l. keskkonna- ja kliimamuutused, mis avaldavad mõju inimeste tervisele ja heaolule;
- m. füüsilise ja vaimse tervise probleemid, mis on põhjustatud pingelisest tööst ning töö- ja eraelu tasakaalustamatusest;

Meetmed kõnealuste väljakutsetega tegelemiseks

12. on veendunud, et võrdsete võimaluste loomiseks tervishoius on oluline tagada tervishoiuteenustele juurdepääs kõigi jaoks. Tervishoiu piisav ja jätkusuutlik rahastamine on otsustava tähtsusega, et tagada tervishoiuteenuste hea katvus, kättesaadavus ja kvaliteet. Ümbrikutasude ja muu tervishoiusektoris esineva korruptsiooni vastu tuleb võidelda, kuna neil on negatiivne mõju tervishoiuteenuste kättesaadavusele ja tulemuslikkusele;

13. sedastab, et haiguste hulgas domineerivad kroonilised haigused ning nende osakaal tervishoiu- ja teiste hoolekandesüsteemide kuludes on suurim. Et tervishoiusüsteem oleks pikas perspektiivis jätkusuutlik, tuleb seda reformida nii, et saaks senisest paremini tegeleda krooniliste haigustega. Samas tuleb peatada kulude jätkusuutmatu tõus. Paljusid kroonilisi haigusi saab ära hoida eluviiside muutmise teel ja õiged meetmed aitavad pidurdada krooniliste haiguste korral tüüpilist olukorra halvenemist;

14. soovib pöörata erilist tähelepanu vaimse tervise seotud probleemidele. Vaimset tervist tuleks käsitada sama prioriteetsena kui füüsilist tervist. Vaimse tervise häireid ravitakse sageli edukalt ambulatoorselt. Hea vaimse tervise aluseks on sageli head sotsiaalsed suhted pereliikmete, lähedaste ja teiste inimestega, hea elu- ja töökeskkond ning elu mõtte ja eesmärgi tunnetamine;

15. leiab, et ennetustööle ja tervise edendamisele tuleb pöörata senisest rohkem tähelepanu ning muuta tervishoid rohkem teadmus- ja tõendus põhiseks. Tervishoiu ja hoolekande koostoiimet tuleb parandada, et tagada eelkõige eakatele ja puuetega inimestele parem elu. Sellele aitab kaasa tervishoiu- ja hoolekandeteenuste integreerimine, keskendudes individuaalsele hindamisele ja ravi järjepidevusele. Kuna eluviisid kujunevad välja varases eas, on perekonnal ja koolil oluline ennetav roll;

16. jagab aruandes „Health at a Glance: Europe 2016“ esitatud seisukohti, et liikmesriigid peavad tugevdama oma esmatasandi tervishoiusüsteeme, et vastata vananeva ühiskonna vajadustele, luua paremaid hoolekandevõrke ja vältida haiglaravi tarbetut kasutamist. Investeeringuid tuleks teha esmatasandi tervishoidu, ambulatoorsesse ravisse ja koduhooldusesse ning ülimalt spetsialiseerunud haiglaravi peaks keskenduma kvaliteedi tagamisele. Haiglatel lasuva koormuse alandamiseks peavad esmatasandi tervishoiuteenused olema kättesaadavad ka väljaspool tavapäraselt tööaega. On tarvis välja arendada valdkondadevaheline lähenemisviis. Esmatasandi tervishoiutöötajad peaksid olema spetsialistid ennetustöö ning ennetavate ja tervist tugevdavate meetmete ning krooniliste haiguste ravimise alal;

17. märgib, et sotsiaalhoolekande süsteemid erinevad liikmesriigiti märkimisväärselt. Esineb suuri erinevusi selles, millises ulatuses toimub rahastamine avaliku sektori vahenditest ning kas sotsiaalhooldus toimub kodus või spetsiaalses asutuses. Võrdsete võimaluste loomiseks tervishoius on oluline, et kõigil oleks juurdepääs kvaliteetsetele sotsiaalhooldusteenustele, kui nad seda vajavad. On oluline toetada omastehooldajaid. Vabatahtlike ühendused saavad anda täiendava panuse;

18. kutsub riiklike ametiasutusi üles pöörama tähelepanu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulisele rollile üleminekul haiglapõhiselt ravilt kogukonnapõhisele hooldusele, andes võimaluse arendada reageeriva ravi asemel loovaid ja ennetavaid tegevusi, varajase sekkumise teenuseid ja pikaajalise hoolduse võimalusi;

19. jagab aruandes „Health at a Glance: Europe 2016“ esitatud seisukohta, et rohkem tuleb pingutada krooniliste haiguste ennetamise nimel tööealiste inimeste hulgas. Krooniliste haiguste tagajärjel väheneb tööhõive ja tootlikkus, jäädakse ennetähtaegselt pensionile, väheneb sissetulek ning need põhjustavad enneaegse surma. Hea füüsiline ja vaimne töökeskkond on üliolulised selleks, et tulla toime kutsehaiguste ja tööõnnetustega ning vähendada haiguspäevi ja haigusest tingitud töötust. Selleks on vaja suuremat koostööd tervishoiu- ja tööturupoliitika vahel ning sotsiaalpartnerite kaasamist. On oluline käsitleda raha kulutamist tervishoiule pigem investeeringu kui kuluna;

20. rõhutab vajadust teha jõupingutusi, et võimaldada puudega inimestel teha tööd oma isiklikest eeldustest lähtuvalt. Nõuetekohane taastusravi on väga oluline selleks, et võimaldada haigete ja vigastatud inimeste kiiret naasmist tööle;

21. leiab, et suuremat tähelepanu tuleks pöörata patsientide mõju suurendamisele ja inimkeskse hoolekandega seotud küsimustele⁽³⁾. Patsiendid on praegu üldiselt paremini informeeritud ning paljud inimesed soovivad ise valida tervishoiuteenuste pakkuja ja saada teavet teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi kohta. Tervishoiusüsteemid peaksid seega toetama inimesi oma tervise eest hoolitsemisel – aitama järgida tervislikke eluviise, teha teadlikke valikuid ravi- ja tervishoiuteenuste pakkujate osas, tulla toime enesehooldusega ja vältida meditsiinilisi komplikatsioone;

22. juhib samal ajal tähelepanu tõigale, et on vaja tagada ühiselt rahastatava ravi pakkumine vastavalt vajadusele, mitte üksikute patsientide nõudmisel, sest muidu tekib ravi- ja tervishoiuteenuste liigkasutamise oht;

23. taotleb suurema tähelepanu pööramist ka ravi kvaliteedile ja kliinilistele tulemustele. Suurandmete kogumise, läbipaistvuse ja ühiste näitajate alusel tehtavate avatud võrdluste abil saab toetada edusamme ja kindlaks teha tervishoiuinvesteeringute mõju;

24. tõdeb, et väljaõppinud tervishoiutöötajate kättesaadavuse tagamiseks tuleb tervishoiusektori ja hariduse meetmeid planeerida ja kooskõlastada, pakkudes häid võimalusi oskuste täiendamiseks. Praegu valitseb mitmel kutsealal tööjõupuudus, ebahühtlane geograafiline jaotumine ja tasakaalustamatus eri kutsealade vahel. Muu hulgas on vaja koolitada rohkem esmatasandi raviarste⁽⁴⁾ ja tagada oskuste säilitamine. Selleks et töötajaid võtta tööle ja tööl hoida, peab tööandja looma soodsa töökeskkonna ja head töötingimused. Tegevuse arendamiseks peaksid tööandjad moodustama mitut eriala hõlmava meeskonna ning jagama ümber töökohtused („task shifting“), et tugevdada medõdede ja muude kutsealade töötajate rolli. Komitee loodab, et komisjoni kavatsus luua Euroopa solidaarsuskorpus võib aidata ärgitada senisest rohkemates noortes huvi tervishoiusektoris töötamise vastu;

25. tervitab meditsiinitehnika arengut ja uute ravimite väljatöötamist. Investeeringud teadusesse ja innovatsiooni on esmatähtsad tervishoiu arengu jaoks. Abivahendite kasutamise ja uute tehnoloogiate väljatöötamise kaudu saab samuti suurendada hooldust vajavate inimeste iseseisvust;

26. leiab, et peamine tervishoiuteenuste tõhustamise vahend on uued digitehnoloogiad, mis pakuvad uusi võimalusi haiguste ennetamiseks, avastamiseks, diagnoosimiseks ja ravimiseks ning teavitamiseks ja teabe vahetamiseks. Kõnealuses valdkonnas toimuv innovatsioon on kiire. Kuigi sageli on põhjust pöörata tähelepanu andmekaitse ja eraelu puutumatusega seonduvale, on tervishoiusektor siiski sageli olnud aeglane IKT uute võimaluste ärakasutamisel. Andmekaitset reguleerivate õigusaktide koostamisel tuleb silmas pidada, et need ei takistaks tõhusat ravi, kontrolli ega uuringuid, samas tuleb kaitsta eraelu puutumatust;

⁽³⁾ Käsitlus, mille kohaselt patsient ja tema pereliikmed osalevad aktiivselt hoolduse kavandamises ja osutamises ning patsiendis nähakse haiguse taga ka inimest.

⁽⁴⁾ „Health at a Glance: Europe 2016“.

27. märgib, et digiteerimine tähendab ühtlasi ka põhjalike muudatuste tegemist tervishoiu tööviisides ja -korralduses. See mõjutab nii jõuvahekorda erinevate töötajate rühmade vahel kui ka jõudude tasakaalu patsientide ja töötajate vahel. E-tervise ja m-tervise süsteemide kaudu saab anda kodanikele oma tervise ja tervishoiu üle suurema mõju ning võimaluse võtta selles valdkonnas suurem vastutus. Tänu paremale toimetulekule enesehooldusega saavad patsiendid vähendada visiite raviasutustesse, millega üheaegselt patsientide rahulolu suurenemisega piiratakse tervishoiukulutusi. Ulatuslikum digiteerimine võib aidata parandada teenuseid ka äärepoolsetes ja maapiirkondades;

28. juhib tähelepanu asjaolule, et uued ravimid on olulisel kohal tervishoiu arengus. Uued ja paremad diagnostikameetodid võimaldavad personaalseid raviviise ning ravimeid, millel on vähem kõrvaltoimeid ja mis annavad paremaid kliinilisi tulemusi. Selleks et muuta tervishoid kulutõhusamaks, on siiski oluline võidelda kõrgete ravimihindade ja retseptide ülemäärase väljakirjutamise vastu. Seetõttu toetab komitee võetud algatusi vabatahtliku koostöö käivitamiseks liikmesriikide vahel ravimite hankimise, hinnakujunduse ja kättesaadavuse osas;

29. innustab aktiivsemalt kasutama võimalikke majanduslikke ja kvalitatiivseid eeliseid, mida pakub koostöö tegemine kulumahukate ja/või ülimalt spetsialiseerunud meditsiiniseadmete valdkonnas;

30. on seisukohal, et mitmesuguseid patsiendiohutuse suurendamiseks tehtavaid sihikindlaid jõupingutusi tuleb jätkata. Jõupingutusi tuleb teha ka selleks, et võidelda antibiootikumiresistentsuse vastu, muu hulgas antibiootikumide piiratud kasutamise, uute antibiootikumide väljatöötamise ja nii looma- kui inimtervist hõlmava tervikliku lähenemisviisi abil. Samuti on vaja erimeetmeid, et võidelda tervishoiuteenustega seotud nakkustega. Selleks et tagada tõhus kaitse nakatumise eest, tuleb kõigile ELi kodanikele kindlustada samaväärne optimaalne kaitse vaktsineerimisega välditavate haiguste eest;

31. peab väga oluliseks, et liikmesriikide tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutustes pööratakse tähelepanu paljude hiljuti saabunud sisserändajate kaitsetusele ja rakendatakse meetmeid ravivajaduste rahuldamiseks nt vaimuhaiguste puhul;

32. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on keskne roll tervise kaitsel keskkonnavalaste ohutegurite eest ja tervise edendamisel. Kohalikel omavalitsustel lasub sageli peamine vastutus keskkonnakaitse, õhu kvaliteedi, jäätmeäitluse, linnakeskkonna planeerimise, ühistranspordi, veevarustuse ja kanalisatsiooni, vaba aja veetmiseks kasutatavate haljasalade, toiduohutuse jmt eest. Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne saavad sellele kaasa aidata, kasutades näiteks ohutuid ja keskkonnasõbralikke tooteid, tagades hästi toimiva jäätmeäitluse ning vähendades energia ja vee tarbimist;

ELi tasandi meetmed

33. toetab Euroopa koostööd tervishoiu valdkonnas, mida tehakse, austades liikmesriikide autonoomiat otsustada ise, kuidas tervishoiuteenuseid kujundada, korraldada ja rahastada. Kuigi probleemid on ühised, on lahendused sageli erinevad. EL peaks toetama liikmesriike ning nende kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi hea rahvatervise edendamise ja tervishoiuteenuste arendamise nimel tehtavas töös. EL peab lähtuma subsidiaarsuse põhimõttest ja austama liikmesriikide tervishoiusüsteemide erinevusi;

34. on seisukohal, et EL on samas huvitatud tervise parandamisest ja tervishoiualase ebavõrdsuse vähendamisest, kuna see on majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamise eeltingimus Euroopas. EL peaks järjekindlamalt lähtuma põhimõttest „arvestada terviseteademadega kõikides poliitikavaldkondades“;

35. toonitab vajadust jätkata pärast 2020. aastat ELi ühtekuuluvuspoliitika rahastamisvahendite raames sellistes valdkondades toetamist nagu tervishoiutaristu, e-tervis ja tervise edendamise programmid, et toetada piirkondlikku arengut ning vähendada sotsiaalset ja majanduslikku ebavõrdsust. ELi vahenditest rahastatud projektide tõhusust tuleks analüüsida rahvatervise ja asjaomaste piirkondade majandusliku arengu seisukohast lähtudes⁽⁵⁾;

⁽⁵⁾ CDR 260/2010.

36. on seisukohal, et piiriülene koostöö võib kaasa aidata Euroopa tervishoiusüsteemide arendamisele. On mõistlik, et ELil on teatud seadusandlik pädevus piiriüleste terviseohtude ja tervishoiuteenuste küsimustes, ent muidu peaks EL eelkõige keskenduma liikmesriikide toetamisele nende töös ja innustama kvaliteeti parandama. Selleks saab EL näiteks koostada soovitusi, käivitada ja rahastada arenguprojekte, soodustada koostööd piirialadel, edendada teadmiste ja kogemuste vahetamist, levitada häid eeskujusid ja parimaid tavasid, osaleda senisest aktiivsemalt avatud võrdluste alases töös ning hinnata tervishoiusüsteemide tulemuslikkust koostöös muu hulgas WHO ja OECDga. Selle töö käigus on tähtis tuua välja tervishoiuteenuste mõju patsientide tervisele ja rahvatervisele;
37. soovibab kõnealus kontekstis, et Euroopa Komisjon looks Erasmuse sarnase programmi tervishoiutöötajatele;
38. märgib, et tervishoiusüsteemide tulemuslikkuse hindamise eksperdirühma poolt valitud prioriteetsed valdkonnad (integreeritud hooldus; tervishoiuteenuste kättesaadavus ja võrdõiguslikkus; esmatasandi arstiabi; tervisenäitajad/tõhusus; kroonilised haigused ja ravi kvaliteet) kehtivad ka riigi tasandist allpool, ning väljendab oma valmisolekut teha eksperdirühmaga koostööd, et rõhutada kohalikke ja piirkondlikke eriteadmisi;
39. soovib kõnealus kontekstis nõukogu kutsel osaleda vaatejana tervishoiusüsteemide tulemuslikkuse hindamise eksperdirühmas, mille löid komisjon ja liikmesriigid 2014. aasta septembris;
40. leiab, et EL peaks muu hulgas toetama krooniliste haiguste ennetamist, nüüdisaegse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia uuendusi ning kasutusele võtmist, soodustama Euroopas tihedamat koostööd tervishoiutehnoloogia hindamise vallas ning jätkama aktiivset osalemist ülemaailmsetes jõupingutustes antibiootikumiresistentsuse vastu võitlemisel. Seetõttu toetab komitee uut tegevuskava antibiootikumiresistentsuse kohta, mille komisjon kavatseb esitada 2017. aastal;
41. tuletab sel puhul liikmesriikidele meelde nende kohustust võtta enne 2017. aasta keskpaika kasutusele riiklikud antimikroobikumiresistentsuse vastased tegevuskavad, mis põhinevad nn ühe tervise lähenemisviisil ja on kooskõlas WHO ülemaailmse tegevuskavaga, ning kutsub tervishoiuministereid üles kaasama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kõnealuste kavade arendamisse ja rakendamisse;
42. sedastab, et tänu Euroopa Kohtu lahenditele ja patsientide liikuvust käsitlevale 2011. aasta direktiivile suurenesid ELi kodanike võimalused kasutada tervishoiuteenuseid teistes liikmesriikides. See on kasulik muu hulgas haruldase diagnoosiga patsientidele ja neile, kes vajavad tervishoiualaseid eriteenuseid, mida ei ole võimalik saada koduriigis. Komitee peab seetõttu teravitavaks Euroopa Komisjoni tööd rajada liikmesriikides tervishoiuteenuste osutajate Euroopa tugivõrgustikud ja eksperdikeskused, et edendada ülimalt spetsiifilisi tervishoiuteenuseid;
43. leiab, et EL peaks oma töös „Tervise olukord ELis“ tõstma esile tõhusate ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste häid näiteid, osutama tervishoiuteenuste organiseerimise vormidele, mis aitavad kaasa tervishoiu tõhususele ja kvaliteedile ning selgitama, kuidas saab kvaliteetse tervishoiu abil vähendada vajadust sotsiaalteenuste järele. Komitee soovib sellega seoses rõhutada, kuivõrd tähtis on osutada kohalikele ja piirkondlikele töökorraldusmodelitele, mis on oma tõhusust tõestanud.

Brüssel, 22. märts 2017

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

10. tuletab meelde, et aruka spetsialiseerumise strateegiate arendamiseks on soovitatav poliitilise juhtimise ja üksmeele olemasolu, ning seetõttu peab komitee soovitavaks kõigi või enamiku esindavate poliitiliste jõudude, samuti sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide aktiivset osalemist;

11. on seisukohal, et aruka spetsialiseerumise strateegiaid ei tohi piirata ainult teadusuuringute, innovatsiooni ja ettevõtete arenguga seotud küsimustega. Kooskõlas Euroopa uue oskuste tegevuskavaga tuleb nende raames tegeleda uute oskuste ning hariduse ja koolituse arendamisega kõigi kodanike, eelkõige noorte, töötajate ja töötute jaoks. Samuti peab komitee oluliseks koolitus- ja arenguprogrammide edendamist, eriti kõnealuses valdkonnas väheste kogemustega piirkondades, tõstes esile valdkondlikke edulugusid, mida saab kasutada teistes piirkondades võrdlusalusena. Ka kutsub komitee üles looma koostöömeetmeid innovaatiliste piirkondade ja vähem arenenud piirkondade vahel;

12. on seisukohal, et piirkondade aruka spetsialiseerumise valikud võivad samuti anda tõuke teatavate ELi poliitikavaldkondade tugevdamisele. Nii on näiteks paljud piirkonnad otsustanud horisontaalseid sektoritevahelisi lähenemisi järgides arendada arukaid spetsialiseerumisi merenduse vallas, kus ELi poliitikameetmed ei ole veel piisavalt struktureeritud, mis piirab nende toetusvõimet ja tõhusust;

13. rõhutab, et nende valdkondade prioriseerimine, kus piirkonnal on konkurentsieelis, peaks olema kooskõlas Lissaboni strateegias seatud horisontaalsete eesmärkidega (noorte haridus ja juurdepääs tööturule, sooline võrdõiguslikkus, investeeringud kõrgharidusse ja teadusuuringutesse, innovatsiooni toetamine VKEdes kõigis piirkondliku majanduse sektorites, ökoloogilise ja sotsiaalse innovatsiooni toetamine jne). Oluline on, et ELi poliitikameetmed saaksid ka edaspidi toetada kõnealuseid Lissaboni strateegia põhieesmärke, tugevdades samas aruka spetsialiseerumise positsiooni. Nende eesmärkide saavutamisel tuleb – vaatamata kõnealuses valdkonnas juba toimunud olulisele edasiminekul – teha kõigis Euroopa piirkondades veel edusamme;

14. tõstab esile spetsialiseerumise ja innovatsioonistrateegiate rolli maapiirkondade kestlikus arengus ning rõhutab koolituse olulisust kogukondade potentsiaali või suutlikkuse ja kohalike väärtuste väljaselgitamisel ja kasutamisel;

15. tuletab meelde, et kõnealuses määruses sätestatakse, et aruka spetsialiseerumise strateegiad peavad sisaldama seiremehhanismi, mis peaks suutma asjakohase valiku tulemusnäitajate abil tuvastada ja jälgida aruka spetsialiseerumise strateegia igas prioriteedis kavandatud muudatusi, ning samuti peaks see edendama parimate tavade tutvustamist. Samuti rõhutab komitee jälgimise ja hindamise tähtsust. Nii tuleks luua suunavat laadi ja paindlik ühine raamistik, mis suudaks tuvastada ja jälgida aruka spetsialiseerumise strateegia igas prioriteedis kavandatud muudatusi ning mis aitaks piirkondadel vastavalt olukorrale ja konkreetsetele vajadustele töötada välja oma seiremehhanisme ja kohandatud näitajaid. Seiremehhanism võimaldab piirkondadel oma strateegia järjepidevat tõendipõhist edasiarendamist. Mehhanism sõltub suure osas asjaomase aruka spetsialiseerumise strateegia olemusest ning seepärast peaks selle määratlus olema strateegia väljaarendamise osa. Viimast asjaolu arvesse võttes soovib komitee sellest aspektist kaaluda spetsiaalset mitmest fondist rahastamist, et toetada sellist paindlikku integreeritud rakendamismetoodikat, mida jagavad kõik osalised ja mis hõlmab ka analüüsi-, seire-, hindamis- ja järelevalvetegevust;

16. on lisaks arvamusel, et aruka spetsialiseerumise strateegiad ei tohiks piirduda ainult innovatsiooni ja teadustegevusega, vaid neid tuleks laiendada, et nendest kujuneksid tulevikus senisest integreeritumad piirkondlikud arengustrateegiad, millesse on hõlmatud teised aspektid nagu haridus või kutseõpe;

17. võtab teadmiseks hetkeolukorra ja teeb ettepaneku töötada välja soovituslikku laadi ühine järelevalveraamistik, mida piirkonnad hakkavad kasutama lähtealusena omaenda järelevalveraamistike väljatöötamiseks, võttes arvesse piirkondade iseärasusi ning võimaldama piirkondadel kasutada ka oma hindamis- ja järelevalvemeetodeid;

18. tunnustab aruka spetsialiseerumise platvormi (S3) raames tehnilise abi ja vahendite väljatöötamise näol tehtud jõupingutusi, kuigi ühtne suunav raamistik soodustaks aruka spetsialiseerumise strateegiate rakendamisel ja järelevalves suuremat sidusust;

19. kutsub üles järkjärgulisele lähenemisele ja ettevaatusele aruka spetsialiseerumise strateegiate hindamisel, mis on alles hiljuti loodud poliitikavaldkond, mida on keeruline kujundada ja rakendada ning mis saab oma täieliku mõju saavutada alles aastate jooksul. Esimeseks edunäitajaks peavad jääma tõhusad prioriteedid ja kohaliku tasandi mobiliseerimine ning piirkonnad peavad olema tihedalt kaasatud hindamismehhanismide määratlemisse ja juhtimisse;

20. kutsub komisjoni üles avaldama järgmise programmiperioodi strateegiate koostamise tingimused õigeaegselt. Suuniste tutvustamine pärast programmiperioodi algust, nii nagu praeguste eeltingimuste puhul, muudab elluviimise rakendusasutuste jaoks teostamatuks;

21. soovib tihedat koordineerimist piirkondlike ERFi rakenduskavade järelevalvega alati, kui sellistel rakenduskavadel on oluline roll teadusuuringute ja innovatsiooni strateegia rakendamisel, ning selles raamistikus väljatöötatud ühtsete piirkondlike kriteeriumide kasutamisega – võttes täies ulatuses arvesse konkreetseid piirkondlikke iseärasusi –, mille võib vastavalt Euroopa Komisjonile ⁽²⁾ jaotada ressursinäitajateks, väljundinäitajateks ja tulemusnäitajateks (kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed);

22. rõhutab eriti kõrgharidusasutuste, teiste haridusasutuste, teadus- ja tehnoloogiaorganisatsioonide ning tööstuse, eelkõige väikeste idufirmade ja VKEde potentsiaali aruka spetsialiseerumise strateegiate kavandamisel ja rakendamisel. Nemaad moodustavad nn teadmiste kolmnurga (teadusuuringud, haridus ja innovatsioon) ühenduslüli ja võivad eriti asjakohaselt toetada piirkondades innovatsioonisutlikkuse loomist. Seepärast peaksid valitsused innustama kõrgharidusasutusi täitma aruka spetsialiseerumise strateegiate protsessis aktiivset rolli. Seejuures on soovitatav püüelda tasakaalu poole ühelt poolt turuvajaduste vastavate kõrgharidusasutuste avamise ning teiselt poolt neutraalse hariduse ja tuleviku uuenduste (alus)uuringute vahel. Komitee leiab, et selleks on oluline, et kõrgharidusasutused oleksid kõigile kättesaadavad, aitaksid tõsta hariduse ja koolituse taset, mis on hädavajalik loominguks suunatud teadmusühiskonnas, ja vastaksid tööturu – nii ettevõtjate kui ka muude tööandjate – vajadustele;

23. soovib võimaluste piires näha aruka spetsialiseerumise strateegiates ette paindlike väliste organisatsioonide või struktuuride loomine, mille eesmärk on toetada valitsusi – eeskätt neid, kellel on piiratud ressursid – kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suutlikkuse arendamisel. Komitee peab väga kasulikuks, ent ebapiisavaks aruka spetsialiseerumise platvormi raames osutatud abi ja läbiviidud välishindamisi (toetades vastastikuseid hindamisi ja ekspertide külaskäike), kuna leiab, et iga kohalik ja piirkondlik omavalitsus peab saama võimaluse arendada oma sisemist kohalikku ja piirkondlikku suutlikkust, sh aruka spetsialiseerumise strateegiate rakendamise, järelevalve- ja seiremehhanisme;

24. rõhutab, et ka aruka spetsialiseerumise strateegiate arendamisel ja rakendamisel peavad halduskoormus ja sellest saadav tulu olema asjakohases proportsioonis. Üldiselt tuleb kasutada kõiki võimalusi hoidmaks ära täiendava bürokraatliku koormuse tekkimist seoses aruka spetsialiseerumise strateegiatega;

25. viitab sellele, et aruka spetsialiseerumise strateegiaid peab olema võimalik piisavalt paindlikult kujundada kogu konkreetse struktuurifondiperioodi jooksul. Need ei tohi takistada piirkondades uusi suundumusi, arukat mitmekesisust ega murrangulisi uuendusi. Eelkõige ei tohi aruka spetsialiseerumise strateegiaid piirata erasektori majandustegevust asjaomastes piirkondades, näiteks idufirmade tegevust;

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja teiste programmide vaheline sünergia

26. juhib tähelepanu sellele, et aruka spetsialiseerumise aluspõhimõtted lähevad palju kaugemale struktuurifondide tõhusamast kasutamisest ning et nende eesmärk on luua sünergiaid piirkondliku innovatsiooni- ja arengupoliitika ning finantsvahendite vahel eesmärgiga vältida dubleerimist;

27. tuletab meelde, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja programmi „Horisont 2020“ vahelise sünergia edendamine on üks ajavahemiku 2014–2020 prioriteete. Siiski raskendab seda protsessi eeskirjade keerukus. Kõnealuse sünergia poole tuleb püüelda ka muudes ELi poliitikavaldkondades ja nende sekkumisvahendites;

28. rõhutab sellise lähenemise kasulikkust, mille eesmärk peab samuti olema tugevdada toetust VKEdele, nende projektidele ning nende individuaalsetele ja ühistegevustele, samuti idufirmade loomisele;

⁽²⁾ Nt „Guidance document on monitoring and evaluation – European Regional Development Fund and Cohesion Fund“, Euroopa Komisjon, 2014.

29. juhhib tähelepanu sellele, et vältimatult vajalik on lihtsustada õigusraamistikku ja luua toimivad liidesed, millega parandatakse eri toetuskavade vastastikust mõju. Need peavad omakorda sisaldama arusaadavat ja selget kirjeldust selle kohta, kuidas sünergia saavutada ja hõlbustada;

30. on seisukohal, et oluline on edendada suutlikkuse suurendamise programme, eriti piirkondades, kus on selles valdkonnas vähe kogemusi. Selle tulemusena saaks välja selgitada valdkondlikud edulood, mis annaksid teistele piirkondadele eeskuju;

31. juhhib tähelepanu sellele, et oluline edutegur sünergia loomisel on teabevahetuse ja koostöö edendamine selliste sidusrühmade vahel, kes on tuttavad eri toetusvahenditega (struktuurifondid ja programm „Horisont 2020“), ent kelle vastastikused teadmised muudes valdkondades on seni piiratud – see kehtib nii piirkondlikul kui ka Euroopa tasandil. Komitee kutsub komisjoni ja piirkondi üles toetama ja soodustama teabevahetust nende rühmade vahel;

32. tuletab meelde, et suures osas sõltub edu muu hulgas sujuvatest suhetest eri valitsustasandite, st ELi, riigi, piirkondliku ja asjakohasel juhul kohaliku tasandi vahel, samuti kooskõlastamisest korraldusutuste ja riiklike kontaktpunktide vahel;

33. avaldab kahetsust, et puudulik ühtlustamine komisjoni poolt vahetult hallatavate toetuste („Horisont 2020“) ning riigiabi suhtes kehtivatele piirangutele alluvate kaudselt hallatavate toetuste (Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid) õigusraamistiku vahel on jätkuvalt suur takistus sünergia kasutamiseks nende mõlema vahel. Komitee kutsub üles rakendama Euroopa Parlamendi hiljuti läbiviidud asjaomase uuringu soovitusi ⁽³⁾;

Euroopa Komisjoni algatuste otstarbekamaks muutmine

34. tunnustab aruka spetsialiseerumise platvormi raames tehtud suurt tööd, ent juhhib tähelepanu Euroopa Komisjoni algatuste paljususele, mis tekitab segadust, teadmatust ja puudulikku kooskõlastamist piirkondade vahel;

35. peab vajalikuks analüüsida sünergia eri meetmete, algatuste, vahendite ja tugiorganisatsioonide vahel, näiteks aruka spetsialiseerumise platvorm, Euroopa innovatsiooniklastrite vaatluskeskus, Euroopa innovatsioonipartnerlused, Euroopa strateegiafoorum, peamised progressi võimaldavad tehnoloogiad (PVTd), teadustaristud jpt;

36. kutsub komisjoni üles tagama sidususe algatuste mõistmisel ja nende elluviimisel, eeskätt seoses väikeste või väiksema haldussuutlikkusega piirkondadega;

37. soovib saada selgitust selle kohta, millistes teemavaldkondades kavatseb komisjon võtta olulisi meetmeid, et töötada välja asjaomase sektori väärtusahelat käsitlev terviklik lähenemine Euroopa tasandil, tuginedes edukaks osutunud eeskujudele võimalikult paljusid liikmesriike ja piirkondi puudutavates olulistest valdkondades, kus tal tuleks keskenduda võrgustikkoostööle, toetus- ja ergutusmeetmetel põhinevale lähenemisele, võttes aluseks aruka spetsialiseerumise strateegiad;

38. soovib ELil selgitada aruka spetsialiseerumise strateegiate mõju ELi teistele juhtimismehhanismidele ja osalevatele pooltele ning parandada sellekohast teabevahetust ja koostada aruka spetsialiseerumise strateegiatega seotud ELi algatuste, vahendite ja projektide atlase, järgides näiteks Euroopa Komisjoni e-õiguskeskkonna portaali eeskujut, mille eesmärk on lihtsustada kodanike elu, pakkudes neile mitmekeelset teavet;

39. soovib edendada ka teadmiskogukonda, mis kujundaks aruka spetsialiseerumise strateegiate valdkonna eksperte ja suurendaks nende professionaalsust, ning mis võtaks arvesse ka OECD, aruka spetsialiseerumise platvormi ning laialdaste teadusringkondade tööd;

⁽³⁾ „Maximisation of synergies between European Structural and Investment Funds and other EU instruments to attain Europe 2020 Goals“, Euroopa Parlament, liidu sise poliitika peadirektoraat, juuni 2016, IP/B/REGI/IC/2015-131.

Piirkondadevahelise koostöö edendamine ja väärtusahelate loomine

40. rõhutab, kui oluline on luua kohalikul ja piirkondlikul tasandil kriitiline mass selleks, et EL ja tema tööstus oleksid maailmas konkurentsivõimelised. Komitee on seisukohal, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on sobiv koht innovaatiliste ökosüsteemidega tegelemiseks, luues vajalikud ühendused ELi, tööstuse, teaduskeskuste, kõrgharidusasutuste ja kodanike vahel;

41. juhib tähelepanu sellele, et aruka spetsialiseerumise strateegiates määratletud prioriteetide alusel tuleb arendada piirkondadevahelist koostööd, mis võimaldaks väärtusahelate loomist kogu ELis;

42. on veendunud, et piirkondadevaheline koostöö looks sünergiat majandustegevuse ja piirkondades juba määratud vahendite vahel nii, et potentsiaali oleks võimalik paremini ära kasutada ja vältida ebavajalikku dubleerimist struktuurifondide vahendite investeerimisel;

43. on seisukohal, et võtmetähtsus on piisava teabe pakkumisel ja koordineerimissuutlikkusel, mille ideaalne tulemus oleks täiuslik sidusa täiendavuse süsteem, mis välistaks dubleerimisest ja lihtsast jäljendamisest tuleneva ebatõhususe;

44. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni erinevate asjaomaste algatuste üle, nt temaatilised platvormid. Siiski on komitee arvamusel, et nende algatustega peaksid kaasnema väga selgelt määratletud rahalised vahendid ja eesmärgid, et vältida osalejatevahelise ebakindluse ohtu ning dubleerimist teiste algatuste ja programmidega, nagu teadmis- ja innovaaticakogukond, ERA-NET, COSME klastrite programmid, Interreg Europe'i projektid jne;

45. kritiseerib asjaolu, et suurte rahastamisvahendite raames jäetakse kõrvale väiksemad projektid ning et need on hoolimata eelkõige Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) kaudu saadud olulistest summadest endiselt ebapiisavad selleks, et võimaldada VKEdel leevendada turutõrkeid ning lihtsustada juurdepääsu laenule ja riskifinantseerimisele. Väiksemate osalejate kaasamine takerdub väga sageli selle taha, et megaprojektide ettevalmistamis-, rakendamise- ja lõpetamismenetlused on äärmiselt keerukad ja ajamahukad ning et tehnoloogilise valmisoleku tase on madal (nähtavat investeeringutasuvust ei ole oodatagi);

46. rõhutab, et oluline on Euroopa Komisjoni temaatiliste platvormide edasiarendamine ning eeskätt nende pakutav võimalus edendada koostööd piirkondlike sidusrühmade vahel. Samuti märgib komitee, et need piirkondadevahelised koostööplatvormid on osutunud tööstuse juhitava innovatsiooni puhul nii rakendamisel, majanduskasvu maksimeerimisel kui ka turupotentsiaali ärakasutamisel ülioluliseks. Seepärast on komitee seisukohal, et piirkondadel peaks olema vabatahtlikkuse alusel võimalik kavandada seda, kuidas korraldada teatud spetsialiseerumist piirkondadevahelisel tasandil:

— sama riigi sees;

— piiriülestes rühmitustes;

— äärepoolseimates piirkondades;

— rannikualal või mäestiku ulatuses;

— geograafilise piirnevuseta Euroopa võrgustikus (nt kultuuri- või loovtööstus, demograafiliste väljakutsetega seotud teenused või Vanguardialgatus);

47. on seisukohal, et aruka spetsialiseerumise strateegiad peaksid innustama piirkondi tegema koostööd, et arendada klastrite vahel rahvusvahelist koostööd valdkondade või ühiste turusegmentide kaupa, mis aitaks tugevdada eespool mainitud rahvusvahelisi väärtusahelaid. Roll, mida klastrid täidavad sillana piirkonnasistest ja -välisest osalejate vahel ning VKEdel ettevõtlusloetuse kanalitena, peab kajastuma ELi poliitikas;

48. avaldab kahetsust, et riiklikud ja piirkondlikud ametkonnad ei kasuta piisaval määral kehtivat Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide piirkondadevaheliseks ja riikidevaheliseks kasutamiseks mõeldud õigusraamistikku. See puudutab ka tegevusi väljaspool programmipiirkonda, mida peaaegu ei kasutata;

49. juhib tähelepanu sellele, et mitmete uuringute kohaselt on olulisi takistusi, mis pidurdavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamist piirkondadevahelises ja riikidevahelises koostöös, näiteks puuduvad ressursid või haldussuutlikkus, puuduvad heade tavade näited, valitseb ebakindlus elluviimise suhtes, puuduvad meetodid ja tugiraamistik, eesmärgid on ebaselged, poliitilise pädevuse tase ei ole sümmeetriline, esinevad regulatiivsed tõkked ning puudub sellist tööd soodustav finantsraamistik;

50. on seepärast seisukohal, et praegune õigusraamistik pigem piirab kui edendab piirkondadevahelist koostööd. Sellega seoses kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles toetama Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi korraldusasutuste võrgustike tööd reaalse abiga, nt teabevahetuse osas ja kõrvaldades ebakindlused selle kohta, kas kavandatud meetmed on konkreetsel juhul lubatud, ning loobudes kehtiva õigusraamistiku mis tahes piiravatest tõlgendustest. Siiski tunnistab komitee, et mõned olulised takistused ei tulene mitte praegusest ebapiisavast õigusraamistikust, vaid haldussuutlikkuse puudumisest ning poliitilise/haldusliku/teadusliku pädevuse asümmeetrilistest tasemest;

Uus õigus- ja finantsraamistik

51. on seisukohal, et piirkondade arukat spetsialiseerumist tuleb arvesse võtta kõigis ELi poliitikavaldkondades, sh ühtekuuluvuspoliitika rakendamisel tervikuna, mitte üksnes Euroopa Regionaalarengu Fondi rakendamisel;

52. on arvamusel, et keeruliseks võib osutuda üritada edendada uusi poliitikameetmeid samas õigus- ja finantsraamistikus. Seetõttu leiab komitee, et programmides tuleks lubada teatavat paindlikkust, et nende abil saaks sujuvalt kujundada uusi poliitikameetmeid;

53. on seisukohal, et selleks, et piirkonnad saaksid arendada koostööd aruka spetsialiseerumise strateegia valdkonnas, on vaja lihtsat vahendit, mis võimaldaks neil tegelikult arvesse võtta võrgustumise kulusid, mitte ainult ühiselt elluviidud rakendusprojektide kulusid;

54. lükkab tagasi kõik katsed taasriigistada 2020. aasta järgset ühtekuuluvuspoliitikat, kuna see jääb aruka spetsialiseerumise strateegiate edendamise nurgakiviks kõigis ELi piirkondades, lisaks ohustaks see praegusel rahastamisperioodil juba kohalikul ja piirkondlikul tasandil mitmel pool toimuvaid positiivseid arenguid;

55. soovib seepärast

— kehtiva õigusraamistiku reformi enne ajavahemiku 2014–2020 lõppu, mis hoogustaks nii sünergiat Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja teiste programmide vahel kui ka piirkondadevahelist koostööd. Nimetatud reformiga tuleb nõuda Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide haldamise muutmist lihtsamaks ja paindlikumaks, kasutades lihtsustatud põhjendusmeetodeid, mis toetuvad näiteks eesmärkide saavutamisele, ühikukulu kasutamisele ja muudele meetmetele, mis aitavad fonde aruka spetsialiseerumise jaoks tõhusamalt kasutada;

— tugevdada aruka spetsialiseerumise strateegiate raames jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu ja töökohtade loomise eesmäärke;

— luua aruka spetsialiseerumise strateegiate kohta soovituse vormis suunavat laadi ja paindliku ühise raamistiku, mis kõrvaldaks praeguse puuduva või vähese kooskõlastamise aruka spetsialiseerumise strateegiate kavandamisel, väljatöötamisel, rakendamisel, järelevalves ja järeelmeetmetes. Tuginedes subsidiaarsuse põhimõttele, peab see dokument olema paindlik, ajas muutuv, pidevalt ajakohastav ning jätma ruumi selliste uute spetsialiseerumise nišside tekkeks, mis varem ei eksisteerinud;

— eraldada kiiresti asjakohased sihtotstarbelised rahastamisvahendid rahvusvahelise koostöö edendamiseks. Need vahendid võiksid hõlmata rahastuskombinatsioone (sh toetuste ja laenude, avaliku ja erasektori rahastuse eri tasemel kombinatsioonid) ja fondide uuenduslikku kasutamist, mis võimaldaks toetada piirkondadevahelise koostöö võrgustikele suunatud katseprojekte, mille puhul on selge seos tööstusega ja mille tulemus avaldab turule mõju;

— tulevikus peaks programm „Horisont 2020“ pakkuma territoriaalset lähenemist, mis võimaldaks Euroopa teadusuuringute ja innovatsioonipoliitika ja aruka spetsialiseerumise strateegiate sidumist, samal ajal tuleb juhtida tähelepanu sellele, et programm „Horisont 2020“ peab ka edaspidi tuginema tiptaseme põhimõttele;

— sellises territoriaalses lähenemisviisis tuleb arvesse võtta raskusi, millega teatud piirkonnad, nt äärepoolsemad piirkonnad, seisavad projektipartneriks saamisel silmitsi oma kauguse tõttu majandus- ja tehnoloogiakeskustest;

- õppida katsemeetmetest, mida regionaalpoliitika peadirektoraat on viinud ellu vähem arenenud piirkondadega selleks, et toetada asjakohaselt neid piirkondi innovatsioonilõhe vähendamisel ELis;
- hinnata eelnevalt põhjalikult territoriaalset mõju aruka spetsialiseerumise strateegiate integreerimisele ELi teistesse poliitikavaldkondadesse, nt teadusuuringud (FP 9), tööstuspoliitika ja edasine ühtekuuluvuspoliitika;
- kiiret ressursside eraldamist Interreg Europe'ile, mis on eelolevatel aastatel piirkondade jaoks konkreetne ja juba tuttav vahend aruka spetsialiseerumise strateegiate alase võrgustumise toetamiseks;
- Junckeri kava elluviimisel tuleks soodustada piirkondlike platvormide loomist projektide ettevalmistamiseks ja rahastamiseks, et Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond saaks konkreetset toetada aruka spetsialiseerumise strateegiaid. Vastutustundliku projektivaliku tagamiseks tuleb projektide hindamisega seotud sidusrühmi ulatuslikult teavitada vajalikust toetusest ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste muredest. Piirkondliku tasandi tehnilise abi tegevdamine Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi raames on kõrgeim prioriteet;
- Euroopa Regioonide Komitee osalemist ELi teadus- ja innovatsiooniprogrammide mõju maksimaalse suurendamisega tegeleva kõrgetasemelise rühma töös;

56. soovitab Euroopa Komisjonil luua töörühma, kus osaleks aktiivselt ka Euroopa Regioonide Komitee. Selles käsitletak kõik neid aspekte, mis võimaldavad tagada eespool nimetatud aruka spetsialiseerumise strateegiate eeltingimuste suurema sihipärasuse ning nende eesmärgid ja vahendid.

Brüssel, 22. märts 2017

Euroopa Regioonide Komitee
president

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee aramus „Tegevuskava Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku 2015–2030 jaoks. Katastroofiohupõhine lähenemisviis kogu ELi poliitikale“

(2017/C 272/07)

Raportöör: Adam Banaszak (PL/ECR), Kujawy-Pomorze vojevoodkonna volikogu aseesimees

Viitedokument: Komisjoni talituste töödokument „Action Plan on the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030 – A disaster risk-informed approach for all EU policies“;

SWD (2016) 205 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. tervitab komisjoni talituste töödokumenti, milles käsitletakse tegevuskava Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku jaoks aastateks 2015–2030, kuna selles rõhutatakse selgesõnaliselt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli riikide jõupingutuste toetamisel katastroofiohu vähendamiseks;
2. toonitab asjaolu, et katastroofidele vastupanu võime on kestliku arengu üks keskseid aspekte. Seoses sellega kutsub komitee Euroopa Liidu institutsioone üles tagama, et see põhimõte oleks Euroopa tulevaste kestliku arengu meetmete üks põhisambaid, ja võtma seda arvesse ELi tulevaste vahendite ja projektide puhul;
3. märgib, et viimase kümne aasta jooksul on katastroofide raskusaste ja sagedus märkimisväärselt suurenenud. Igal aastal kaotab looduskatastroofide tagajärjel elu kümneid tuhandeid inimesi kogu maailmas ja ELi riikide kantavad otsesed kulud ulatuvad kümnetesse miljarditesse eurodesse. Seejuures kipub surmade arv olema suurem arenguriikides ja majanduslik kahju arenenud riikides;
4. kinnitab toetust riiklikele, piirkondlikele ja kohalikele riskijuhtimisstrateegiatele ja -kavadele, mis on muu hulgas suunatud eesmärkide seadmisele ning võrdlusaluste ja ajakavade koostamisele, ning rõhutab vajadust hinnata olemasolevaid strateegiaid ja kavu, et hõlmata neisse Sendai raamistiku sätteid; Piirialade jaoks on selliste strateegiate tõhus koordineerimine või ühiste piirülest strateegiate väljatöötamine väga tähtis ja seda tuleks edendada;
5. märgib, et kulutõhusam on ehitada katastroofidele vastupanuvõimeline taristu, kui ajakohastada ebakindlaid struktuure. ÜRO katastroofiohu vähendamise ameti hinnangul on kulude ja tulude suhe 1:4;
6. tunnistab vajadust täita kiiresti kestliku arengu eesmärkides⁽¹⁾ (11b) ja Sendai raamistikus 2020. aastaks seatud prioriteetsed eesmärgid, suurendada märkimisväärselt linnade ja asumite hulka, mis võtavad vastu ja rakendavad integreeritud meetmeid ja kavasid, mis on suunatud kaasamisele, ressursitõhususele, kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele, katastroofidele vastupanuvõimelisusele, ning arendavad ja rakendavad kooskõlas Sendai raamistikuga kõigil tasanditel terviklikku katastroofiohu juhtimist;
7. rõhutab, et kõik uue taristu rajamisega seonduvad ELi projektid (ükskõik, kas neid rakendatakse regionaalpoliitika vahendite või Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi kaudu) peaksid olema katastroofidele vastupanuvõimelised, ning kutsub üles mainima seda põhimõtet selgesõnaliselt vahendite kasutamise eeskirjades;

⁽¹⁾ Inglise keeles *Sustainable Development Goals*, SDG.

8. juhib tähelepanu vajadusele eraldada piisavad rahalised vahendid katastroofiohu vähendamiseks kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil. Kodanikukaitse tagamise kohustus on sageli pandud kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ilma selleks piisavaid vahendeid eraldamata. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel peavad olema piisavad ressursid ja otsustuspädevused. Samuti tuleb eraldada piisavad vahendid piiriülest koostööd katastroofiohu vähendamise ja kriisiohjamise valdkonnas toetavatele programmidele;

9. avaldab tugevat toetust Euroopa Komisjoni 30. novembri 2016. aasta ettepanekule (COM(2016) 778), mis võimaldaks ELil näidata suurte või piirkondlike loodusõnnetuste järel suuremat solidaarsust. Komitee nõuab suurte või piirkondlike loodusõnnetuste määratluse läbivaatamist nõukogu määruses (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu Solidaarsusfondi loomise kohta, millele viidatakse komisjoni ettepanekus. Lisaks märgib komitee, et suurõnnetuste määratluses sätestatud künnised – kahju üle 3 miljardi euro või üle 0,6 % asjaomase riigi SKPst – on liiga kõrged ja kujutavad endast takistust väikeste ja vähem arenenud piirkondade jaoks, kes sageli vajavad finantsabi kõige enam;

10. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on keskne roll katastroofiohu juhtimisel ja katastroofide ohjamil, ning märgib ära kohalike ja piirkondlike platvormide rolli ja tähtsuse katastroofiohu maandamisel ning nende õiguspärase osa selles protsessis;

11. märgib, et riskijuhtimise optimeerimine sõltub koostööst ühelt poolt kohaliku omavalitsuse ja riiklike sidusrühmade ning teiselt poolt erasektori sidusrühmade, kindlustusandjad kaasa arvatud, vahel;

12. tuletab meelde, et mõne piirkonna, sh äärepoolseimate piirkondade geostrateegiline asend muudab nad Euroopa peamisteks osalejateks kiireloomuliste meetmete võtmisel väljaspool ELi, ent ka riskide ennetamisel;

13. märgib, et katastroofid ei tunne piirkondlikke ega riigipiire, mistõttu on vaja kehtestada kooskõlastatud tegevusprotokoll juhuks, kui katastroofid puudutavad kahte või enamat riiki. Kooskõlastamine on ülitähtis, eriti olukordades, kus kannatanute hulgas on ka kolmandaid riike;

14. tunnistab, et looduskatastroofide küsimus on lahutamatu seotud kliimamuutuste mõju käsitlevate meetmetega ja et mõlemad valdkondi tuleks käsitleda koos. Komitee soovib uuel kliima- ja energiaalasel linnapeade paktil oma tegevust selles valdkonnas laiendada ja pakkuda täiendavat toetust kliimamuutustega kohanemiseks, millega tugevdatakse ühtlasi kohaliku tasandi vastupanuvõimet. Komitee kinnitab veelkord oma toetust linnapeade paktile ja ÜRO katastroofiohu vähendamise ameti linnade vastupanuvõime suurendamise kampaaniale („*Making Cities Resilient*“). Et aidata juhtida linnade ja piirkondade tähelepanu linnade vastupanuvõime suurendamise kampaaniale, soovib komitee nimetada ametisse linnade vastupanuvõime suurendamise saadikud, kes tegutseksid komitee toetusel;

15. tunneb heameelt selle üle, et 2016. aasta novembris avaldatud komisjoni teatistes COM(2016) 739 viidati vajadusele pidada silmas looduskatastroofide ohu vähendamist, ent peab kahetsusväärseks, et dokumendis jäeti rõhutamata, et katastroofidele vastupanu võime on Euroopa Liidu kestliku arengu üks nurgakive⁽²⁾;

Katastroofiohu mõistmine

16. toonitab moraalset kohustust tagada, et ELi projektidega ei panda ohtu inimestele, rahastades taristuprojekte, mis ei pruugi olla katastroofidele vastupanuvõimelised. Lisaks sellele rõhutab komitee, et rahalises mõttes on tõhusam rajada katastroofidele vastupanuvõimelist taristut, kui ajakohastada taristut, mis ei vasta ohutusnõuetele;

17. väljendab heameelt Euroopa Liidu Solidaarsusfondi hiljutise reformi üle, sest tegu on ELi rahastamismehhanismiga, mis pakub toetust suurõnnetuste korral, olles ELi peamiseks vahendiks loodusõnnetustele reageerimisel. Komitee rõhutab solidaarsusfondi olulisust vahendina, mille abil reageerida suurtele loodusõnnetustele ja väljendada Euroopa solidaarsust katastroofi piirkondadega Euroopas. Komitee avaldab rahulolu, et kooskõlas tema soovustega saab fondi kasutada olemasoleva taristu katastroofidele vastupanu võime suurendamiseks. Ehkki selle kasutamise tähtsust pikendamine on positiivne, rõhutab komitee, et kui tähtaeg oleks kaks aastat, võimaldaks see fondi tõhusamalt kasutada⁽³⁾. Komitee on lisaks seisukohal, et rahalise toetamise mehhanismis tuleks kehtestada madalamad piirmäärad, mis võimaldaksid juurdepääsu nii kohalikele kui ka piirkondlikele omavalitsustele;

⁽²⁾ Komisjoni teatis „Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud. Euroopa tegevus jätkusuutlikkuse tagamiseks“ (COM(2016) 739 final).

⁽³⁾ CDR6402-2013_00_00_TRA_AC.

18. märgib, et arengukoostöö puhul on vaja teavitamismeetmeid, tagamaks teadlikkus sellest, et hädaolukorraks ettevalmistumise ja sellele reageerimise eest vastutavad nii ametiasutused kui ka elanikud;
19. toetab komisjoni tegevuskavas järgitud valdkonnaülest lähenemisviisi, mis võimaldab integreerida Sendai raamistiku eesmärgid teistesse ELi poliitika valdkondadesse, täites seega tühimiku ülemaailmse Sendai raamistiku ja ELi kodanikukaitse mehhanismi vahel;
20. märgib, et komisjoni tegevuskavas ei võeta arvesse mitte ainult kodanikukaitse poliitika, vaid kõigi ELi poliitikameetmete ja tavade panust kolmandal ÜRO katastroofiohu vähendamise ülemaailmsel konverentsil kokkulepitud prioriteetide elluviimisse;
21. on seisukohal, et alus pigem ennetava kui reageeriva lähenemisviisi valimiseks katastroofiohtu teadvustava poliitika kujundamisele on viieaastase tegevuskava loomine, mis peaks olema suunatud kogu ühiskonna kaasamisele ning ohuteadlikkuse, riskiga seotud investeeringute ja katastroofideks valmisoleku ja neile vastupanu võime edendamisele ja parandamisele, samuti ELi prioriteetide tugevdamisele konkurentsivõime ning teadusuuringute ja innovatsiooni vallas ning vastupanuvõimelise kestliku arengu toetamisele kogu maailmas, edendades info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) ning varajasel avastamisel, kohesel teavitamisel ja ennetava sekkumise protokollidel põhineva varajase hoiatamise automaatsete võrgustike kasutamist;
22. märgib, et tegevuskava raames toetatavad ja rakendatavad projektid võivad aidata luua sünergia katastroofiohu vähendamise ja kliimamuutustega võitlemise strateegiatega vahel ning aitavad suurendada linnade suutlikkust katastroofiohtudega toime tulla;
23. soovib koostada tegevuskavu kooskõlas teiste 2015. ja 2016. aastal sõlmitud või rakendatud rahvusvaheliste kokkulepete ja käivitatud protsessidega, nagu kestliku arengu tegevuskava aastani 2030, Addis Abeba tegevuskava arengu rahastamiseks ja Pariisi kliimakokkulepe, ülemaailmne humanitaarabi teemaline tippkohtumine ja uus linnade tegevuskava;
24. tõstab esile olulist rolli, mida täidab erasektoriga tehtav koostöö andmete kogumisel ja jagamisel kaotuste ja kahju kohta, samuti sidemete tugevdamine katastroofiohu juhtimise, kliimamuutustega kohanemise ja bioloogilise mitmekesisuse strateegiatega vahel;
25. rõhutab, kui oluline on tagada, et kõigi ELi finantsinstrumentide abil edendatakse ohule vastupanu võimele suunatud investeeringuid, ning toonitab vajadust toetada varajase hoiatamise süsteeme ning meetmeid kodanikukaitse süsteemide vaheliseks ja üldsuse teavitamiseks kasutatava liase tehnoloogia tõhustamiseks ning rakendada katastroofide järel parema taastamise põhimõttele tuginevat lähenemisviisi;

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kui peamised partnerid katastroofiohu vähendamisel

26. toonitab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on institutsionaalne ja poliitiline vastutus kaitsta oma kodanikke ning sageli on nemad esimesed, kes peavad kriisiolukorras reageerima, tagades põhiteenused ja järelevalve ning ohjates toimunud katastroofe. Nad vastutavad ennetamise, viivitamatu reageerimise ja päästeoperatsioonide eest ning mis kõige olulisem, tunnevad üksikasjalikult oma paikkonda ja kogukonda. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on vastutavad ka katastroofijärgse ülesehitustöö eest;
27. juhib tähelepanu asjaolule, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on sageli näidanud ääretut pühendumist katastroofiohu vähendamisele, näiteks aidates koostada riskihindamisi ja riskijuhtimiskavasid, nagu on märgitud komitee ELi kodanikukaitse mehhanismi teemalises arvamuses ⁽⁴⁾;
28. rõhutab, kui oluline on katastroofiohu ennetamiseks arendada piirkondadevahelist koostööd, eelkõige kodanikukaitse valdkonnas. Komitee peab asjakohaseks, et komisjon võib kooskõlastamise tõhustamise kaudu piirkondade vahel aidata muuta koostööd veelgi tõhusamaks ja tulemuslikumaks, kehtestades mudelite ja tehnoloogia jaoks standardid, mida kasutatakse kõnealustes linnades ja piirkondades, et parandada reageerimist piire või haldusüksuse suutlikkust ületavatele hädaolukordadele;

⁽⁴⁾ CDR740-2012_FIN_AC.

29. märgib, et soovitatav alus koostööks selles valdkonnas on ka avaliku ja erasektori partnerluste arendamine katastroofiohu vähendamiseks ning meetmete võtmine, et innustada erasektorit mõistma kohapealseid riske ja muutuma tulevaste katastroofiohu vähendamise meetmete sidusrühmaks, laiendades näiteks kindlustuse pakkumist. Komitee kinnitab muret selle pärast, et riskide suurenemise tõttu võib kindlustus muutuda mõnel pool kättesaamatuks või selle hind üle jõu käivaks, pannes riigiasutused suurte finantskulude tekkimise ohtu. Komitee rõhutab, et riskide koondamine on üks võimalus, mida tuleks uurida, ja kutsub üles uurima kohustusliku loodusõnnetusekindlustuse skeemi teostatavust⁽⁵⁾.

30. peab õigustatuks püüdeid kasutada täielikult ära mobiiltehnoloogia, interneti ja sotsiaalmeedia kasvavat rolli katastroofidega seotud teabe levitamisel, eelkõige tõhustades mobiiltelefoni asukoha jälgimise tehnoloogiat (Advanced Mobile Location – AML), mis võimaldab viivitamata kindlaks teha, kust helistati Euroopa hädaabinumbri 112. Selliste tehnoloogiate kasutamine on sama oluline ka ennetus- ja koolituskampaaniate korraldamiseks katastroofide alal;

31. nõuab tõhusat teabepoliitikat katastroofide korral, mis võib aidata vältida kahju tekkimist, kui prognoositakse sarnaseid nähtusi või katastroofide kordumist. Lisaks peab komitee väga oluliseks pakkuda katastroofide korral ohvritele, nende pereliikmetele, abi osutavatele ja teistele sündmusest mõjutatud inimestele kaitset ning materiaalselt ja psühholoogiliselt abi;

32. rõhutab, et oma kohustuste täitmiseks vajavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused teadmisi, vahendeid, suutlikkust ja ressursse, nagu on välja toodud komitee arvamuses 2015. aasta järgse Hyogo tegevusraamistiku kohta. Samas juhib komitee tähelepanu asjaolule, et kuigi kohalikud omavalitsused vastutavad suure hulga elutähtsa taristu eest, ei ole investeeringud nende katastroofiohule vastupanuvõimelisemaks muutumiseks kuigi nähtavad, need investeeringud jäävad sageli unarusse või tehakse nende teostamisele takistusi⁽⁶⁾;

33. kutsub astuma samme avalikkuse teadlikkuse suurendamiseks, sh katastroofiohu juhtimise alaseid uuringuid teostades. On soovitatav muuta ohustatud alade elanikud teadlikuks vajadusest näidata üles solidaarsust selliste alade elanikega, mis on katastroofidele vastuvõtlikud. Praegu on teadmiste tase riskide võimaliku eskaleerumise kohta madal;

34. toonitab, kui oluline on, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused arendavad 2015. aasta järgset Hyogo tegevusraamistikku käsitlevas komitee arvamuses kirjeldatud kohustuste täitmiseks vajalike teadmiste, vahendite, suutlikkuse ja ressursside raames meteoroloogiliste mõõtejaamade võrgustikke. Võrgustikud peavad võimaldama jälgida täpselt nii kliimamuutusi kvantifitseerivaid muutujaid kui ka muutujaid, mis võimaldavad katastroofide jälgimist ja varajast hoiatamist nende eest;

Uus prioriteetne suund kui ELi usaldusväärne vastus katastroofide sagenemisele

35. avaldab tugevat toetust Euroopa Komisjoni ettepanekule (COM(2016) 778 final) luua suurte või piirkondlike loodusõnnetustega seonduvate prognoosimis-, ennetus-, kavandamis-, reageerimis- ja ülesehitusmeetmete jaoks ERFi investeeringuprioriteetide raames uus prioriteetne suund, mille rahastamismäär oleks kuni 100 %;

36. toetab ettepanekuid muuta selleotstarbelised kulutused rahastamiskõlblikuks alates katastroofi toimumise hetkest, isegi kui see on määruse jõustumise ajast varasem;

Subsidaarsus ja proportsionaalsus

37. märgib, et komisjoni talituste töödokument on kooskõlas subsidaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega, ning rõhutab, et katastroofid ei tunne riigipiire ja katastroofidele vastupanu võime on omakorda valdkond, kus on vaja kooskõlastatud tegevust. Kodanikukaitse kuulub valdkonda, kus EL tegutseb selleks, et toetada, koordineerida või täiendada liikmesriikide meetmeid (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 6). Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 196 võib liit võtta meetmeid, ilma et see kohustaks liikmesriike oma õigus- ja haldusnorme ühtlustama.

Brüssel, 23. märts 2017

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ Lisateabe saamiseks kindlustuse rolli kohta katastroofist taastumisel vt komitee aramus COR-2014-02646.

⁽⁶⁾ COR-2014-02646-00-01-AC-TRA.

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 122. ISTUNGJÄRK 22.–23. MÄRTSIL 2017

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Õigusaktide ettepanekud uue jõupingutuste jagamist käsitleva otsuse ning maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori kohta“

(2017/C 272/08)

Raportöör: Juri Gotmans (EE/PES), Haanja vallavanem

Viitedokumendid: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse liikmesriikide võetud siduvaid eesmärke kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks aastatel 2021–2030, et tagada vastupidav energialiit ning täita Pariisi kokkuleppe alusel võetud kohustused, ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu teabe esitamise kohta,

COM(2016) 482 final

ja

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest pärinevad kasvuhoonegaaside heited ja nende gaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise siseriikliku ja liidu teabe esitamise kohta,

COM(2016) 479 final

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

- tervitat** Euroopa Komisjoni seadusandlikke ettepanekuid liikmesriikide võetud siduvate eesmärkide kohta kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks aastatel 2021–2030 [COM(2016) 482 final] ning maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest pärinevate kasvuhoonegaaside heidete ja nende gaaside sidumise lisamise kohta 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku [COM(2016) 479 final];
- peab tähtsaks vähendada kasvuhoonegaaside heidet HKS-i mittekuuluvates sektorites** 2030. aastaks sellisel määral, et suuta täita ELi pikaajalist eesmärki vähendada kasvuhoonegaaside heidet 95 % aastaks 2050;
- on seisukohal**, et maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse (LULUCF) sektori pakutava CO₂ sidumise potentsiaali rakendamine integreeritult ELi kliimapoliitika raamistikus on läbimurdeliselt uuenduslik, innovaatiline ja kulutõhus, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused;

4. **peab oluliseks tunnustada** kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kesksete osalejatena ning tugineda neile uute kliimapoliitika meetmete rakendamisel, samuti kaasata neid senisest aktiivsemalt ja laialdasemalt Euroopa energijahtimisse ja kliimapoliitika rakendamisse vastavalt mitmetasandilise valitsemise põhimõtetele;
5. **rõhutab** linnade ja piirkondade rolli ja ülesandeid selliste andmete kogumisel ja koondamisel, mis on vajalikud kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuuriandmete koostamiseks LULUCFi määrase ja jõupingutuste jagamise määrasega hõlmatud sektorites. Komitee **teeb** liikmesriikidele ja komisjonile **ettepaneku** toetada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste sellekohase suutlikkuse suurendamist sidusalt nende põhiülesannete täitmisel energiamajanduses, transpordis, jäätmeäitluses, maakasutuses ja teistes valdkondades kohaliku arengu suunamisel ning planeerimisel;
6. **on seisukohal**, et paindlikkuse instrumendid väljendavad kliimamuutuste leevendusmeetmetes turupõhimõtet ja maakasutuspraktikaid, samuti vahendeid heitkoguste vähendamise eesmärkide saavutamiseks, kuid neid tuleb muuta, et vältida ELi kliimapoliitika kõrgete sihtide devalveerimist ja inflatsiooni kvoodikaubanduses, alustades arvestust aasta 2020 tegelikust heitest või lineaarsest vähenemistrendist, vähendades HKS-i kvoodi ülejäägi ülekandmist HKS-i mittekuulvasse valdkonda ning seades kõrgemaid eesmärke ka madalama sissetulekuga riikides;
7. **kutsub üles** kehtestama vastavuse vahekontrollide läbiviimise iga viie aasta tagant kui tõhusama viisi tagada heitkoguste vähendamise eesmärkide täitmine korrapärasema jälgimise kaudu;
8. **on seisukohal**, et kuna jõupingutuste jagamise määrasega hõlmatud üksikute sektorite osas puuduvad konkreetset heitkoguste vähendamise eesmärgid, tuleb ette näha kavandamisätted, et võimaldada ELil, liikmesriikidel, piirkondadel ja omavalitsustasanditel kujundada poliitikat ja meetmeid, mille tulemuseks on selliste sektorite üleminek vähese CO₂-heittega tegevusele, st arendada valdkondlike eesmärke tagamaks, et kõik jõupingutuste jagamise määrase sektorid vastavad määruuses välja pakutud ülemaailmsele heitkoguste vähendamise eesmärgile, samuti tugevdada vastavuskontrolli iga-aastaste kontrollide ja ülevaadetega;
9. **rõhutab vajadust** täielikult ja veelgi ambitsioonikamalt ära kasutada valdkondlike poliitikameetmete õiguslikud nõuded heitkoguste suurenemise riskiga valdkondades (nt sõiduautode ja kaubikute kütuse tõhusus transpordis);
10. **kutsub** Euroopa Komisjoni **üles** kaaluma LULUCFi sektori panust terviklikul viisil, tunnistades, et see sektor, eelkõige metsandus, saab positiivselt toetada kliimamuutuste leevendamist CO₂-heitte sidumise, säilitamise ja asendamise kaudu.

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse liikmesriikide võetud siduvaid eesmärke kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks aastatel 2021–2030, et tagada vastupidav energialiit ning täita Pariisi kokkuleppe alusel võetud kohustused, ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu teabe esitamise kohta

COM(2016) 482 final

Muudatusettepanek 1

Põhijendus 5

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p><i>Puhtale energeetikale üleminekuks on vaja muuta investeerimiskäitumist ja -stiimuleid kõigis poliitikavaldkondades.</i></p>	<p><i>Vaja on käivitada ELi vahendite kaasrahastusel piirkondlikud ja kohalikud investeerimisprogrammid HKS-i mittekuuluvate sektorite toetuseks.</i></p>

Motivatsioon

Lisada uus põhjendus, mis väljendab vajadust käivitada piirkondade ja linnade investeerimisprogrammid. Kohaliku ja piirkondliku tasandi tegevus saab olla optimaalne vaid juhul, kui seda tunnustatakse volituste andmise ja pikaajalise rahastamise teel. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks on peamine kättesaadav rahastamisallikas jätkusuutlike poliitikameetmete elluviimiseks nende pädevusvaldkondades enamasti riigi valitsuse kättes ja seda täiendatakse piiratud koguse ELi vahenditega. Seda rahastamist tuleb detsentraliseerida. Lisaks riiklike ja ELi vahendite eraldamisele toetuste ja kaasrahastamise näol võiks kaaluda kohalike ja piirkondlike omavalitsuste laenuvõime ja suutlikkuse parandamist keskkonnahoidlike algatuste elluviimiseks.

Tuleks luua ELi kaasrahastatud Euroopa rahastamisplatvorm, kus saavad kokku laenuandjad ja investorid tihelt ning linnad ja piirkonnad teiselt poolt, et sobitada omavahel vastavad projektid. Ideaaljuhul oleks see foorum suunatud jõupingutuste jagamise määrase ja LULUCFi määrase sektoritele, kuna need kujutavad endast valdkondi, kus kohalike ja piirkondlike omavalitsuste territoriaalset pädevust on võimalik täielikult ära kasutada.

Muudatusettepanek 2

Põhjendus 18

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Käesolev määrus ei tohiks piirata rangemate siseriiklike eesmärkide seadmist.	Käesolev määrus ei tohiks piirata rangemate siseriiklike eesmärkide seadmist, mis on vajalik pikaajaliste eesmärkide täitmiseks aastaks 2050.

Motivatsioon

Eesmärk on teksti redaktsiooniliselt täpsustada ja õhutada riike seadma täiendavaid eesmärke, kuivõrd 2030. aasta eesmärgid tähendavad hüppelist kasvuhuonegaaside heite vähendamise vajadust aastatel 2031–2050.

Muudatusettepanek 3

Artikli 4 lõige 3

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] [...] Kõnealuse rakendusakti kohaldamiseks vaatab komisjon põhjalikult läbi kõige värskemad riiklikud inventuuriandmed , mille liikmesriigid on esitanud 2005. aasta ja 2016.–2018. aasta kohta [...]	[...] [...] Kõnealuse rakendusakti kohaldamiseks annab komisjon hinnangu kõige värskematele riiklikele inventuuriandmetele , mille liikmesriigid on esitanud 2005. aasta ja 2018.–2020. aasta kohta [...]

Motivatsioon

Lähte aasta valik on kriitiliselt oluline ning peaks ideaalis tuginema kõige värskemale ehk 2020. aasta heitele või lähtuma lineaarsest vähenemistrendist perioodil 2018–2020, mis silub juhuslikke kõikumisi. Võttes baasiks ajavahemiku 2016–2018, mõjutab see inflatsiooniliselt süsinikubilanssi, kuivõrd järgnevatel aastail on oodata vähenemist. Vastupidiselt instrumendi mõttele ergutab see hoopis kohustuste mittetäitjaid ega toeta kõrgemaid norme järgivaid riike.

Muudatusettepanek 4

Artikli 5 lõige 5

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] [...] Vastuvõttev liikmesriik võib kasutada seda kogust artikli 9 nõuete täitmiseks asjaomasel aastal või sellele järgnevatel aastatel kuni aastani 2030.	[...] [...] Vastuvõttev liikmesriik võib kasutada seda kogust artikli 9 nõuete täitmiseks käesoleval aastal või sellele järgnevatel aastatel kuni aastani 2030.

Motivatsioon

Mitmetimõistmise vältimiseks vajab redaktsioonilist täpsustamist, kas arvestusaasta või aruandlusaasta.

Muudatusettepanek 5

Artikli 6 lõige 1

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Käesoleva määruse II lisas on loetletud liikmesriigid, kes võivad käesoleva määruse nõuete täitmiseks ühiselt kehtetuks tunnistada kuni 100 miljonit direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 punkti a kohast ELi HKS-i lubatud heitkoguse ühikut (edaspidi „LHÜ“).	Käesoleva määruse II lisas on loetletud liikmesriigid, kes võivad käesoleva määruse nõuete täitmiseks ühiselt kehtetuks tunnistada kuni 50 miljonit direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 punkti a kohast ELi HKS-i lubatud heitkoguse ühikut (edaspidi „LHÜ“).

Motivatsioon

HKS seisab hetkel silmitsi saastekvootide ülepakkumisega ja madala CO₂ hinnaga (5 eurot/t detsembris 2016): selles kontekstis ei pruugi pakutud 100 miljoni heitkoguse ühiku maksimaalne ülempiir aidata märkimisväärselt vähendada HKS-i heitkoguseid ja võib kaasa tuua heitkoguste suurenemise HKS-i mittekuuluvates sektorites tasakaalustamisprotsessi tulemusel. Rakendada tuleks nõ trahvimäära või 1:2 ümberarvestuskurssi sektoritevahelise paindlikkuse kasutamise eest. Pakutud variandis tunnistatakse kehtetuks **50 miljonit** ühikut, andes nõnda CO₂ tonnile madalama väärtuse, pidades silmas kliimameetmete kõrge taseme hoidmist mõlemas sektoris ja nendes rakendatavates poliitikameetmetes.

Muudatusettepanek 6

Artikli 8 lõiked 1 ja 2

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] leitakse, et liikmesriik ei tee piisavaid edusamme [...] Euroopa Keskkonnaamet abistab komisjoni tegevuskavade hindamisel [...]	[...] leitakse, et liikmesriik ei suuda täita võetud kohustusi [...] Euroopa Keskkonnaamet rakendab sõltumatuid allikaid koos komisjoniga tegevuskavade hindamisel [...]

Motivatsioon

Eesmärk on redaktsiooniliselt tugevdada sõnastust. „Edusammud“ on liialt üldine määratlus, nagu ka „abistamine“ väljendab pehmet lähenemist. Kui juba on tekkinud ületamise probleem, siis on reaalne vajadus sõltumatult hinnata riigi tegevuskava.

Muudatusettepanek 7

Artikli 9 lõige 2

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] vähendatakse asjaomasele liikmesriigile aastaks eraldatavaid heitkoguseid CO ₂ -ekvivalenttonnides niivõrd, kui-võrd nendel aastatel heitkoguseid ületati.	[...] vähendatakse asjaomasele liikmesriigile aastaks eraldatavaid heitkoguseid CO ₂ -ekvivalenttonnides ületatud aastatel ületatud heitkoguste mahus.

Motivatsioon

Redaktsiooniline selgus, et nimetada konkreetselt ja tingimuslikult aastad, mil vähendamisklausel kehtib.

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest pärinevad kasvuhoonegaaside heited ja nende gaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise siseriikliku ja liidu teabe esitamise kohta

COM(2016) 479 final

Muudatusettepanek 8

Põhjendus 9

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Metsamaast tulenev heide ja selle sidumine sõltub ka mitmetest looduslikest asjaoludest, vanuselisest struktuurist ning samuti varasematest ja praegustest majandamistavadest. Baasaasta kasutamine ei suudaks kajastada neid tegureid, nendest tulenevat tsüklilist mõju heitele ja sidumisele ega nende varieerumist aastate lõikes. Selle asemel tuleks asjaomastes eeskirjades sätestada võrdlustasemetete kasutamise, et välistada loodusliku ja riigiomase eripära mõju.	Metsamaast tulenev heide ja selle sidumine sõltub ka paljudest looduslikest asjaoludest, vanuselisest struktuurist ning samuti majandamistavadest. Baasaasta valikul ei suudetaks täpsemalt kajastada neid tegureid, nendest tulenevat tsüklilist mõju heitele ja sidumisele ega nende juhulikku varieerumist aastate lõikes. Selle asemel tuleks asjaomastes eeskirjades sätestada võrdlustasemetete kasutamise, et välistada loodusliku, riigiomase ja piirkondliku eripära mõju.

Motivatsioon

Puudub vajadus eristada majandamistavasid – neid tuleb arvestada igal juhul. Sõnastusse tuleb lisaks tsüklilisusele sisse tuua võtmesõnu, mis väljendavad looduslikke muutusi. Looduslikke asjaolusid on palju ning need esinevad juhuslikult. Ka väiksemates riikides võivad avalduda piirkondlikud erinevused – riigiomasest lähenemisest ei piisa, et käsitleda looduslikku mitmekesisust nii suurtes kui ka väikestes riikides.

Muudatusettepanek 9

Põhjendus 10

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] ning valima liikmesriikidest piisaval arvul eksperte.	[...] ning valima liikmesriikidest, sh piirkondlikult ja kohalikult tasandilt , piisaval arvul eksperte.

Motivatsioon

Vaja on täpsustada meetodikat, et kaasata tuleks kohalikke ja piirkondlikke eksperte, kuivõrd keskasutuste ja pealinna teadmus võib oluliselt erineda kohalikust teadmusest. Euroopas asuvad tunnustatud maa-uuringute ülikoolid väljaspool pealinnu ja seda potentsiaali tuleks otsustavamalt ja eelistatult rakendada. Ka keskkonna valdkonna keskasutused pealinnades võivad läheneda ekspertiisile riiklikus üldistatuses ja formaalselt ning hinnata olukordi ja tingimusi lähtuvalt poliitilisest konjunktuurist ja rajasõltuvas muustris, arvestamata seejuures kohalikke arenguid ja ootamatuid dünaamika-muutusi.

Muudatusettepanek 10

Põhjendus 16

Komisjoni ettepaneku tekst	Muudatusettepanek
Euroopa Keskkonnaamet peaks vajaduse korral kooskõlas oma iga-aastase tööprogrammiga aitama komisjoni kasvuhoonegaaside heite ja sidumise iga-aastase aruandluse süsteemi osas, poliitikasuundi ja meetmeid ning riiklikke prognoose käsitleva teabe ning kavandatavate täiendavate poliitikasuundade ja meetmete hindamisel, aga ka komisjoni poolt kooskõlas käesoleva määrusega tehtud vastavushindamiste tegemisel.	Euroopa Keskkonnaamet peaks vajaduse korral kooskõlas oma iga-aastase tööprogrammiga aitama komisjoni kasvuhoonegaaside heite ja sidumise iga-aastase aruandluse süsteemi osas, poliitikasuundi ja meetmeid ning riiklikke prognoose käsitleva teabe ning kavandatavate täiendavate poliitikasuundade ja meetmete hindamisel, aga ka komisjoni poolt kooskõlas käesoleva määrusega tehtud vastavushindamiste tegemisel, võttes kõigiti arvesse analüüsidest saadavat sõltumatut teavet ning riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi oskusteavet.

Motivatsioon

Komisjoni seisukohtade ja vastavushindamiste puhul tuleb tunnustada ja arvestada riiklikku ja piirkondlikku teadmust ning seisukohti, mis aitaks ära hoida üle-euroopalise süsteemi võõrandumist subjektist.

Muudatusettepanek 11

Põhjendus 17

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] <i>Andmete kogumiseks tuleks parimal viisil tuleks ära kasutada olemasolevaid liidu ja liikmesriikide programme ja uuringuid [...]</i>	[...] <i>Tuleks suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste halduslikku rolli andmete kogumisel ja andme-halduses ning selle kvaliteedi tõstmisel. Aruandluses tuleks sisse viia kohalike ekspertide vastavuskontrolli mehhanism ning täpsustada metoodilisi aluseid ja standardeid kohalike tingimuste alusel.</i>

Motivatsioon

Tuleks rõhutada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste haldussuutlikkust ja suurendada nende rolli maakasutuspoliitikas ja järelevalves maakasutuse arvestusühikute kindlaks määramisel. Ühtlasi tuleks arendada linnade ja piirkondade suutlikkust jälgida LULUCFiga seotud andmeid ja neist aru anda ning parandada metoodilisi standardeid oma menetluste ja tegevuste raames (nt planeerimisprotsessis). See tagab vastavuse IPCC menetluse kesksetele põhimõtetele, nagu sidusus, võrreldavus, täielikkus, täpsus ja läbipaistvus.

Muudatusettepanek 12

Uus põhjendus 21

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<i>Komisjon peab tagama, et asjaomaste fondide jaoks on kasutusele võetud sidusad meetodid ja näitajatekogumid LULUCFi sektori andmehõive ja analüüsi parandamiseks.</i>

Motivatsioon

Lisada uus põhjendus, mis puudutab ELi rahastuse vajadust maakasutusuuringuteks määruse täitmise ja taustauuringute eesmärgil. Tuleks täpsustada, millist tüüpi meetmetele LULUCFi sektoris võiks eraldada täiendavaid rahastamisvahendeid ELi struktuurifondide raames.

Muudatusettepanek 13

Artikli 5 lõige 2

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid hoiduvad igasugusest heite ja sidumise topeltarvestusest, <i>eelkõige rohkem kui ühe maa-arvestus-kategooria heite või selle sidumise arvestamisest ainult ühe kategooria all.</i>	Liikmesriigid hoiduvad igasugusest heite ja sidumise topeltarvestusest <i>erinevates maa-arvestuskategooriates.</i>

Motivatsioon

Redaktsiooniline lihtsustus ja selgitus, nimetades üldarusaadavalt topeltarvestuse juhtumi. Oluline on põhimõtte konkreetsus – topeltarvestus peab olema välistatud.

Muudatusettepanek 14

Artikli 5 lõige 5

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid peavad täielikku ja täpset arvet kõikide arvestuse koostamisel kasutatud andmete kohta.	Liikmesriigid peavad täielikku, järjepidevat ja täpset arvet kõikide arvestuse koostamisel kasutatud andmete kohta.

Motivatsioon

Lisada järjepidevus kui oluline kvaliteeditunnus. Vead ja probleemid võivad tekkida aegridades eeskätt järjepidevuse katkemisel või meetodikate muutmisel.

Muudatusettepanek 15

Artikli 8 lõige 3

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] Riiklik metsanduse arvestuskava avaldatakse ja selle üle toimub avalik konsulteerimine.	[...] Riiklik metsanduse arvestuskava avaldatakse iga-aastaselt ja selle üle toimub avalik konsulteerimine piirkondlikes ja kohalikes omavalitsustes ning sidusrühmadega .

Motivatsioon

Täpsustatakse avaldamise ja konsulteerimise tingimusi.

Muudatusettepanek 16

Artikli 10 lõige 1

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] mis ületavad ajavahemikul 2001–2020 looduslike häiringute poolt põhjustatud heitkoguste keskmise taseme [...]	[...] mis ületavad ajavahemikul 2001–2019 looduslike häiringute poolt põhjustatud heitkoguste keskmise taseme [...]

Motivatsioon

Arvestuslikult tuleks silmas pidada pikemat perioodi. Vältida tuleks võimalust, et suur looduslik häiring või kumuleeriv metsakahjustus ei jõua arvestusse või seda hinnatakse üle arvestusperioodi lõpu seisuga. Keskmiste esitamisel tuleks rakendada teatavat viiteaega.

Muudatusettepanek 17

Artikli 12 lõige 2

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Komisjon vaatab vastavusaruanded põhjalikult läbi, et hinnata artikli 4 nõude täitmist.	Komisjon hindab vastavusaruannetes artikli 4 nõude (netosidumine ja paindlikkustingimused) täitmist ning kinnitab need .

Motivatsioon

Täpsustamist vajavad läbivaatamise tingimused: mitte ükski ei hinnata, vaid ka kinnitatakse. Siinkohal võiks lühidalt viidata ka artikli 4 sisule.

Muudatusettepanek 18

Artikli 16 lõike 1 punkt a ja IIIa lisa viimane lõik

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] alates 2023. aastast [...]	[...] alates 2021. aastast [...]
IIIa lisa viimane lõik: Liikmesriike julgustatakse kasutama 3. määramistasandi meetodit, mille korral kasutatakse kooskõlas 2006. aastal kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta avaldatud IPCC suunistega liikmesriigi eripäradega kohandatud mitteparameetristil modelleerimist, kus kirjeldatakse biofüüsikalise süsteemi füüsilist interaktsiooni.	IIIa lisa viimane lõik: Liikmesriigid kasutavad 3. määramistasandi meetodit, mille korral kasutatakse kooskõlas 2006. aastal kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta avaldatud IPCC suunistega liikmesriigi eripäradega kohandatud mitteparameetristil modelleerimist, kus kirjeldatakse biofüüsikalise süsteemi füüsilist interaktsiooni.

Motivatsioon

Arvestust tuleb alustada koheselt aastast 2021. Taotlema tuleks täpsemate meetodite rakendamist – kohustavam sõnastus: liikmesriigid kasutavadki, mitte neid ei julgustata kasutama.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. on seisukohal, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll kasvuhoonegaaside heite vähendamisel jõupingutuste jagamise määruse ja LULUCFi määrusega hõlmatud sektorites on vääramatult otsustav, kuivõrd need eeldavad territoriaalse mõõtmise arvestamist. Samuti puudutab see otseselt valdkondi, milles kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on sekkumiseks õiguslikud pädevused ja volitused. Lisaks on poliitikate elluviimiseks mitmeid sihtotstarbelisi vahendeid, nt territoriaalne kavandamine, VKEda toetussüsteemid, poliitikameetmed roheliste investeeringute ligimeelitamiseks ja edendamiseks, hoonehaldus, linnatransport ja liikuvus ning linnaarengu kavandamine;

2. rõhutab, et pakutud meetmed aitavad vähendada heidet heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) mittekuuluvates sektorites täiendava sotsiaal-majandusliku ja keskkonnakasuga. Seejuures muutuvad linnad ja piirkonnad veelgi otsustavamaks nende dekarboniseerimise algatuste eestvedajateks ja elluviijateks oma territooriumil, mis võtavad arvesse iga meetme majanduslikke ja sotsiaalseid aspekte kohalikul tasandil;

3. rõhutab, et kaasaegne ja kestlik metsamajandamine aitab suurendada taastuvate energiaallikate ja bioenergia kasutamist fossiilkütuste asemel, aidates samal ajal kaasa tõhusale süsinikdioksiidi sidumisele. Lisaks sellele rõhutab komitee, et heite vähendamist maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorites tuleb edendada ka ELi ühise põllumajanduspoliitika kaudu;

4. peab tähtsaks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ülesandeid kodanike otsesel teavitamisel ning energiateadlikkuse kampaaniate elluviimisel. Komisjoni ettepanekud toetavad piirkondlike kliima- ja energiastrateegiatega elluviimist, edendavad valdkondade dekarboniseerimist ning kavandatud maakasutust regionaal- ja linnaarengu suunamisel ning ruumilises planeerimises. Piirkondlikke ja kohalikke protsesse raamistab konkreetsemates eesmärkides ja vähendamispoliitikates linnapeade pakt;

5. on seisukohal, et kavandatud määrustes ei tõstatata küsimust seoses nende vastavusega subsidiaarsuse põhimõttele, sest võitlus kliimamuutuste ja nende mõjudega on selgelt piiriülene küsimus ja seetõttu on võimalik nende määruste eesmärke saavutada vaid ELi tasandi meetmetega. Kavandatud määrused ei lähe samuti vormi ega sisu poolest kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada ELi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärk 2030. aastaks kulutõhusal viisil ning seega on need kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega;

Valdkondlike poliitikameetmete olulisus ja omavaheline seos

6. peab vajalikuks, et puhtale energiale ja süsinikuvaesele majandusele üleminekuks on vaja jätkata laiahaardeliste kliimameetmete võtmist ka HKS-i mittekuuluvates sektorites. Jõupingutuste jagamise ettepaneku eesmärk on reguleerida üldiselt kasvuhoonegaaside heitkoguseid HKS-i mittekuuluvates sektorites;
7. juhib tähelepanu sellele, et komisjon ei ole välja pakkunud konkreetseid õiguslikult siduvaid eesmärke nende sektorite lõikes, vaadeldes nende panust tervikuna ning jättes liikmesriikidele võrdlemisi suure vabaduse otsustada, milliseid meetmeid nad konkreetselt oma kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide saavutamiseks võtavad. Heitkoguste vähendamise väljavaated on sektoriti erinevad või isegi on riigiti ette näha suurenemist, näiteks maismaatranspordi heitkoguste prognooside kohaselt, sõltumata sõidukikütuste tõhususe meetmete elluviimisest;
8. soovib tagada üldeesmärgi täitmise paindlikult kõigi valdkondade summas, mis tähendab piirkondliku ja kohaliku suutlikkuse hindamist ja rakendamist, kuid eesmärgi jaotust valdkondlikult ei ole praktiline sisse viia;

Paindlikkuse mehhanismide paindlikkus ja/või rangus

9. rõhutab, et süsinikuheite vähendamise peaksid panustama kõik liikmesriigid ja majandussektorid ja et eespool nimetatud eesmärgi täitmisel peaksid osalema kõik, pidades silmas tasakaalu õiglus- ja solidaarsuskaalutluste vahel; samuti tuleks nende liikmesriikide riiklike eesmärke, mille SKP elaniku kohta on liidu keskmisest suurem, kohandada suhteliselt nii palju, et need kajastaksid kulutasuvust õiglasel ja tasakaalustatul viisil;
10. märgib, et kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide saavutamine peaks tõhustama Euroopa majandust ja soodustama innovatsiooni ning eelkõige edendama selliste käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate sektorite arengut nagu hoonehaldus, põllumajandus, jäätmeäritlus ja transport;
11. juhib tähelepanu sellele, et jõupingutuste jagamise määrus võimaldab mitmesugust paindlikkust ja erinevaid kauplemisvõimalusi, mille eesmärk on aidata liikmesriikidel saavutada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid aastaks 2030. Sellised võtted vähendavad heite vähendamise kulukust, kuid samas tuleb olla mõõdukas, ettevaatlik ja jälgida tähelepanelikult, et paindlikkus ei viiks mõningates liikmesriikides heitkoguste suurenemiseni või madalate eesmärkide seadmiseni manipuleerimisega, kas siis enne määruste kehtima hakkamist või paindlikkuse mehhanismi elluviimisel, kuivõrd paindlikkuse määrade vastuolud võivad lõpuks väljenduda hoopis heite vähendamise eesmärkide mittetäitmisel. Arvestada ei tule mitte ainult riikide ajutiste majandus- või struktuursete probleemide ning heaolutasemega, vaid arvesse tuleb võtta ka piirkondlike erinevusi riikide sees, et saavutada seatud kõrged eesmärgid;
12. kutsub komisjoni üles pakkuma kiiresti konkreetseid lahendusi nende piirkondade probleemidele, mis võivad olla suurtes raskustes või kahaneda, pidades silmas vajalikku üleminekut vähese CO₂-heiteliga majandusmudelile. Komitee rõhutab vajadust arendada välja realistlikud lahendused piirkondadele, mis sõltuvad suurel määral fossiilkütuste kasutamisest või energiamahukatest tööstusharudest või mida kavandatud määruste kohaldamine muul viisil ebaproportsionaalselt mõjutab. Komitee toonitab, et oluline on kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi selliste kestlike arengusuundade väljatöötamise, mis võiksid ergutada sealset majandust;
13. märgib, et arvestades HKS-i saastekvootide ülepakkumist ja madalat CO₂ hinda, ei pruugi pakutud 100 miljoni heitkoguse ühiku maksimaalne ülempiir aidata märkimisväärselt vähendada HKS-i heitkoguseid ja võib vastassuunaliselt kliimapoliitika eesmärkidele tuua kaasa heitkoguste suurenemise HKS-i mittekuuluvates sektorites tasakaalustamisprotsessi tulemusel;
14. kutsub komisjoni üles kohaldama nn trahvi ümberarvestuskursi sellise paindlikkuse kasutamise eest, andes heitekvoodile sektoritevahelises ümbertõstmises madalama vääringu ja arvestuskursi;

LULUCFi arvestuseeskirjad ja paindlikkus

15. pooldab ettepanekut võimaldada liikmesriikidel kasutada LULUCFi tulenevaid arvestusühikuid kokku 280 miljoni ulatuses, tunnistades et see sektor, eelkõige metsandus, saab toetada positiivselt ELi kliimapoliitika raamistikku. Komitee märgib, et probleeme valmistavad sellised küsimused nagu LULUCFi sektori kasvuhoonegaaside heitkoguste jälgimise täpsus ning kohaliku valitsustasandi tugi andmekogumisel;

16. märgib, et CO₂ sidumiste kasutamine LULUCFi raames tuleks piiritleda nende jõupingutuste jagamise määrase valdkondadega, milles arvestuseeskirjad on teaduslikult põhjendatud ja katseprojektides kontrollitud, et vältida spekulereimist ja üldpõhimõtete taandamist arvestuslikuks. LULUCFi tegevuste jälgimisel ja aruandluses tuleb parima teadmise ja meetoodilise võimekuse piires vältida topeltarvestust, seda eeskätt maakasutuskategooriate üleminekutes, aga ka raie toodete ja looduslike häiringute arvestuses;

17. teeb ettepaneku kohaldada mahaarvamisi iga viie aasta tagant, nii et saaks arvesse võtta raadatud maa, metsastatud maa, majandatava põllumaa ja majandatava rohumaa võimalikku panust, mis arvestab looduslikku muutlikkust ning silub juhuslikkust ja protsesside tsüklilisust;

18. soovib komisjonil koostöös liikmesriikidega määratleda täpsemalt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste andmehalduse ja järelevalve roll LULUCFi arvestuse protokollis;

Arvestus ja nende kontroll

19. peab tähtsaks, et jõupingutuste jagamist käsitlevas otsuses kindlaks määratud range aruandluse ja nõuetele vastavuse tsükkel jääb kehtima ka käesoleva ettepaneku raames. Liikmesriigid on ka edaspidi kohustatud järgima aastateks 2021–2030 kehtestatud iga-aastaseid heite piirnorme ja lineaarset kava, ehkki tegelikku vastavuskontrolli tehakse iga viie aasta tagant;

20. rõhutab, et täpsetel andmetel põhineva vastavushindamise tagamiseks peab komisjon jätkuvalt ja süstemaatiliselt läbi vaatama ja hindama liikmesriikide esitatavad kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuurid, kasutades selleks ka sõltumatuid eksperte;

21. on seisukohal, et Euroopa Keskkonnaamet peab jätkama esitatud teabe läbipaistvuse, täpsuse, sidususe, võrreldavuse ja täielikkuse kontrollimise kooskõlastamist. Oluline on suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli arvestuses ja aruandluses, mis võtaks senisest täpsemalt arvesse kohalikke ja territoriaalseid iseärasusi;

22. peab tähtsaks, et ettepanek ei tohi tekitada otseseid aruandekohustusi ega halduskoormust ei avalikule haldusele nii riigi, piirkondlikul kui ka kohalikul haldustasandil ega ka ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele;

LULUCFi sektori andmekvaliteet

23. märgib, et Euroopa maakasutuse kirjusus ja muutlikkus põhjustavad loomupäraselt erineva ja ebaühtlase käsitluse, mis eeldab liikmesriikide andmekvaliteedi otsustavat ja koordineeritud ühtlustamist ja standardimist, arvestades seejuures mitte üksnes riigiomaseid, vaid ka piirkondlikke ja kohalikke aspekte ja tingimusi ning nende dünaamikat. Komitee teeb selles kontekstis ettepaneku kasutada kogemusi, mis saadi selliste vahenditega nagu heitkoguste inventuurimenetlus linnapeade pakti algatuse raames, ning siduda need käimasolevate jõupingutustega luua paindlikud, hõlpsasti kasutatavad ja usaldusväärsed näitajad kohalike ja piirkondlike heitkoguste mõõtmiseks ülemaailmse linnapeade pakti kontekstis;

24. väljendab muret, et Kyoto protokoll aegub 2020. aasta lõpus. Seega tuleb LULUCFi sektori haldamist edasi arendada ELi siseselt. Praegu on see sätestatud LULUCFi otsuses (529/2013/EL). Seda otsust juba rakendatakse ja 2020. aastaks luuakse seeläbi täiustatud arvestussüsteemid. Ilma kõnealust rakendamist konsolideeriva ja pärast 2020. aastat kohaldatavaid eeskirju määratleva õigusraamistikuta võib viis, kuidas LULUCFi sektor üldisesse raamistikku lisatakse, olla ELi eri liikmesriikides väga erinev. Liikmesriigiti erinevad aruandlus- ja arvestuseeskirjad avaldaksid negatiivset mõju ühtse turu optimaalsele toimimisele;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tähtsus LULUCFi inventuurides

25. mõonab, et LULUCFi inventuuri arvestuseeskirjad 2006. aasta IPCC menetluse alusel ei kajasta kõige ajakohasemaid meetodeid ning EL peaks oluliselt arendama inventuurimenetlust selle täpsuse ja kiiruse suurendamiseks, säilitades samas süsteemi lihtsuse ja läbipaistvuse. Selles on linnadel ja piirkondadel täita oluline, isegi keskne roll, et edastada LULUCFi inventuuride jaoks vajalikku teavet nii järelekontrolliks kui ka prognoosideks;

26. rõhutab, et järkjärgulist parandamist lihtsustavate tugistruktuuride kasutamine menetluses näib paljulubava arenguna. Komitee võiks aidata luua sellise soodsa keskkonna, et arendada linnade ja piirkondade suutlikkust koguda, analüüsida ja koondada LULUCFi seotud andmeid vastavuses IPCC menetluse kesksete põhimõtetega, nagu sidusus, võrreldavus, täielikkus, täpsus ja läbipaistvus;

27. leiab, et Euroopa Komisjon peaks koostöös komiteega koostama juhtimisvõtted, et töötada välja kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegutemisprotokoll andmete kogumisel, samuti ühtsed metodoloogilised standardid kohaliku informatsiooni kaasamiseks ja arvestamiseks, pidades seejuures silmas kompromisse täpsuse ja kulutõhususe vahel ning halduskoormuse piiramisel. Kindlasti on võimalik täpsust suurendada ainuüksi kohalike ja piirkondlike ekspertide kaasamisel;

Paljude sidusrühmade kaasamine

28. märgib, et paljusid sidusrühmi hõlmav lähenemisviis ei ole mitte ainult sobilik ühise arusaama saavutamiseks kliimamuutuste küsimuses ja LULUCFi kavandamisel, vaid see aitab ka suurendada läbipaistvust ja aruandekohustust ning parandada sotsiaalse ja majandusliku mõju hindamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning parimate lahenduste leidmist ja kompleksuse suurendamist valdkonnaüleselt;

29. on seisukohal, et LULUCFi lisamisel kliimapoliitika raamistikku peab eeskätt arvestama metsandus- ja põllumajandussektoriga, aga ka elamuarenduse, jäätme käitluse ja väiketööstuste panusega nii paindlikkuseeskirjade parima tava juurutamisel kui ka kontrollimehhanismide tulemuslikkuse tagamisel. Valdcondlik kiire ja konkreetne tagasid nii määruse menetlemisel kui ka selle rakendamisel on määrav ja otsustav;

Rahastamine

30. rõhutab, et rahastamisvõimalusi tuleb jätkuvalt, jõulisemalt ja detsentraliseeritumalt laiendada piirkondlikule ja kohalikele tasandile, kus need võiksid liitlahendustena olla atraktiivsemad erarahastusele ja krediidasutustele. Lisaks riiklike ja ELi vahendite eraldamisele toetuste ja kaasrahastamise näol tuleks kaaluda kohalike ja piirkondlike omavalitsuste laenuvõime ja suutlikkuse parandamist keskkonnanahoidlike algatuste elluviimiseks. See on saavutatav, viies sisse õiguslikud muudatused või koondades linnad, mis ei ole piisavalt suured näiteks võlakirjaostudeks.

Brüssel, 23. märts 2017

Euroopa Regioonide Komitee
president

Markku MARKKULA

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET